

Győri Ítéltábla mint másodfokú bíróság

Bf.III.138/2024/16. szám

A Győri Ítéltábla mint másodfokú bíróság a Győrött, 2025. március 19. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta és kihirdette a következő

í t é l e t e t:

A csalás büntette és más bűncselekmények miatt Terhelt1 és társai ellen indult büntetőügyben a Székesfehérvári Törvényszék 2024. július 17. napján kihirdetett 17.B.30/2024/2. számú ítéletét Terhelt1 I.r. és Terhelt2 II.r. vádlott vonatkozásában megváltoztatja azzal, hogy

Terhelt2 II.r. vádlott 1 rb, társtettesként, folytatólagosan elkövetett csalás büntetteként [Btk. 373.§ (1) bekezdés, (6) bekezdés a/ pontja] minősített cselekményét:

- 1 rb, társtettesként, folytatólagosan elkövetett csalás büntettének [Btk. 373.§ (1) bekezdés, (2) bekezdés b/ pont ba/ és bc/ alpont, (6) bekezdés b/ pont] és
- 1 rb csalás büntettének [Btk. 373.§ (1) bekezdés, (2) bekezdés b/ pont bc/ alpont, (6) bekezdés b/ pont] minősíti.

A Terhelt1 I.r. vádlott vonatkozásában vagyoneklobzásra visszatartott bűnjeleket, illetve vagyontárgyakat, továbbá

Terhelt2 II.r. vádlottal szemben elrendelt vagyoneklobzásra visszatartott,

- ékszereket, karórákat,
- forint, euró és román lej pénzüsszegeket

elsődlegesen – a Terhelt1 I.r. és Terhelt2 II.r. vádlottakat is egyetemlegesen terhelő - a Kft1. és a tanú16 magánfél részére megfizetendő kártérítés biztosítására,

ezt meghaladó részében a Terhelt1 I.r. vádlottal szemben 118.000.000 (száztizennyolc millió) forint és a Terhelt2 II.r. vádlottal szemben 481.157.128 (négy száznyolcvanegymillió-százötvenhétezer-százhuszonnyolc) forint erejéig alkalmazott vagyoneklobzás biztosítására tartja vissza.

A Terhelt1 I.r., Terhelt2 II.r. vádlottak által kártérítés címén a Kft1-nek egyetemlegesen fizetendő, 134.800.000 (százharmincnégy millió-nyolcszáz) forint után a késedelmi kamat fizetésére kötelezést mellőzi.

A Terhelt1 I.r. vádlottat egyetemlegesen terhelő, kártérítés címén tanú16 magánfél részére megfizetendő 5.000.000 (ötmillió) forint után járó, a késedelemmel érintett naptári fél év első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamat 2017. augusztus 3. napjától kezdődően számítandó.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja azzal, hogy:

- az ítélet bevezető részéből a 2022. december 1., 2023. január 26., és 2024. március 7. napja megjelölését mellőzi.

- Terhelt1 I.r. vádlott lakcíme: cím1., személyi igazolványának a száma: szám1.

I n d o k o l á s

[1] A Székesfehérvári Törvényszék a 17.B.14/2021. számú ügyben hét vádlott ellen folytatott büntetőeljárást, majd a bizonyítás befejezését követően azt I-II. és IV-VI.r. vádlottak vonatkozásában a 2024. július 5. napján kelt 17.B.14/2021/320. számú végzésével elkülönítette és a 2024. július 17. napján kihirdetett 17.B.30/2021/112. számú ítéletében ezen hat vádlott büntetőjogi felelősségéről döntött.

[2] Terhelt1 I.r. vádlott bűnösségét megállapította 2 rb, társtettesként, folytatólagosan elkövetett csalás büntetében [Btk. 373.§ (1) bekezdés, (2) bekezdés b/ pont ab/ és bc/ alpont, (6) bekezdés b/ pont] és 1 rb, társtettesként, folytatólagosan elkövetett csalás büntetében [Btk. 373.§ (1) bekezdés, (2) bekezdés b/ pont ab/ és bc/ alpont, (4) bekezdés b/ pont]. Ezért halmazati büntetésül 7 év börtön fokozatú szabadságvesztésre és 7 év közügyektől eltiltásra ítélte. Megállapította, hogy az I.r. vádlott a szabadságvesztésből feltételes szabadságra legkorábban a büntetés kétharmad részének letöltését követő napon bocsátható. Vele szemben 118 millió forint erejéig vagyonekobjást rendelt el, melynek biztosítása végett az I.r. vádlottól lefoglalt 4 személygépkocsit és tartozékait visszatartotta.

[3] Terhelt2 (előző neve Név1) II.r. vádlottat bűnösnek mondta ki 1 rb, társtettesként, folytatólagosan elkövetett csalás büntetében [Btk. 373.§ (1) bekezdés, (2) bekezdés b/ pont ab/ és bc/ alpont, (6) bekezdés b/ pont] és 1 rb, társtettesként, folytatólagosan elkövetett csalás büntetében [Btk. 373.§ (1) bekezdés, (6) bekezdés a/ pont] és 2 rb, folytatólagosan elkövetett csalás büntetében [Btk. 373.§ (1) bekezdés, (2) bekezdés b/ pont bc/ alpont, (5) bekezdés b/ pont]. Ezért halmazati büntetésül 10 év börtön fokozatú szabadságvesztésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte. Megállapította, hogy a II.r. vádlott a szabadságvesztésből feltételes szabadságra legkorábban a büntetés kétharmad részének letöltését követő napon bocsátható. Vele szemben 481.157.128 forint erejéig vagyonekobjást rendelt el, melynek biztosítása végett a II.r. vádlottól 159.120.124 forintnak megfelelő forintban, euróban és román lejben lefoglalt pénzösszegeket, továbbá ékszereket és karórákat visszatartotta.

[4] Terhelt4 (előző neve Név2) IV.r. vádlottat bűnösnek mondta ki 2 rb, társtettesként, folytatólagosan elkövetett csalás büntetében [Btk. 373.§ (1) bekezdés, (2) bekezdés b/ pont ab/ és bc/ alpont, (6) bekezdés b/ pont] és 1 rb, társtettesként, folytatólagosan elkövetett csalás büntetében [Btk. 373.§ (1) bekezdés, (2) bekezdés b/ pont ab/ és bc/ alpont, (4) bekezdés b/ pont]. Ezért halmazati büntetésül 5 év 10 hónap börtön fokozatú szabadságvesztésre és 6 év közügyektől eltiltásra ítélte. Megállapította, hogy a IV.r. vádlott a szabadságvesztésből feltételes szabadságra legkorábban a büntetés kétharmad részének letöltését követő napon bocsátható. Vele szemben 20 millió forint erejéig vagyonekobjást rendelt el.

[5] Terhelt5 V.r. vádlott bűnösségét megállapította pénzmosás büntetében [Btk. 399.§ (1) bekezdés b/ pont, (4) bekezdés b/ pont]. Ezért öt 2 év börtön fokozatú szabadságvesztésre ítélte. A szabadságvesztés végrehajtását 4 év próbaidőre felfüggesztette. Megállapította, hogy az V.r. vádlott – annak végrehajtása esetén - a szabadságvesztésből feltételes szabadságra legkorábban a büntetés kétharmad részének letöltését követő napon bocsátható. Vele szemben 1,8 millió forint erejéig vagyonekobjást rendelt el.

[6] Terhelt6 (előző neve Név3) VI.r. vádlott bűnösségét megállapította folytatólagosan elkövetett pénzmosás büntetében [Btk. 399.§ (2) bekezdés a/ pont, (4) bekezdés b/ pont]. Ezért őt 2 év börtön fokozatú szabadságvesztésre ítélte. A szabadságvesztés végrehajtását 4 év próbaidőre felfüggesztette. Megállapította, hogy a VI.r. vádlott – annak végrehajtása esetén - a szabadságvesztésből feltételes szabadságra legkorábban a büntetés kétharmad részének letöltését követő napon bocsátható. Vele szemben 10 millió forint erejéig vagyonekbezárt rendelt el.

[7] tanú21 VII.r. vádlottat bűnösnek mondta ki folytatólagosan elkövetett pénzmosás büntetében [Btk. 399.§ (1) bekezdés b/ pont, (4) bekezdés b/ pont]. Ezért őt 2 év börtön fokozatú szabadságvesztésre ítélte. A szabadságvesztés végrehajtását 4 év próbaidőre felfüggesztette. Megállapította, hogy a VII.r. vádlott – annak végrehajtása esetén - a szabadságvesztésből feltételes szabadságra legkorábban a büntetés kétharmad részének letöltését követő napon bocsátható.

[8] Az elsőfokú bíróság rendelkezett a bűnjelek jogi sorsáról, továbbá a bűnügyi költség egyetemlegesen, illetve külön-külön történő viseléséről. Érdemben elbírált a Kft1. és tanú16 magánfelek polgári jogi igényét, kötelezve I-II. és IV.r. vádlottakat ezen összegek és kamataik, továbbá hozzá kapcsolódó illetékek egyetemleges megfizetésére. képviselő és tanú1 magánfelek polgári jogi igényét egyéb törvényes útra utasította.

[9] Az ítélet Terhelt4 IV.r. vádlott vonatkozásában 2024. augusztus 12-én, Terhelt5 V.r. vádlott tekintetében 2024. július 22-én, még tanú21 VII.r. vádlott esetében 2024. augusztus 9-én jogerőre emelkedett.

[10] Terhelt3 III.r. vádlott vonatkozásában a Székesfehérvári Törvényszék jelen ügyben az elsőfokú ítélet meghozatalát követően a 2024. október 17-én hozott ügydöntő határozatot. A 17.B.14/2021/337. számú ítéletében a III.r. vádlott bűnösségét megállapította pénzmosás büntetében [Btk. 339.§ (2) bekezdés, (5) bekezdés] és 2 év szabadságvesztésre ítélte. A szabadságvesztés büntetés végrehajtását 5 év próbaidőre felfüggesztette. Megállapította, hogy szabadságvesztés utólagos végrehajtása esetén a vádlott a szabadságvesztésből feltételes szabadságra legkorábban a fenti büntetés kétharmad részének letöltését követő napon bocsátható. A Fejér Vármegyei Rendőr-főkapitányág szám2. bü. számú határozatával zár alá vett, a cím64. hrsz-ú ingatlanra 40.000.000, - forint erejéig vagyonekbezárt rendelt el, továbbá kötelezte a III.r. vádlottat a bűnügyi költség viselésére. Terhelt3 III.r. vádlott ellen - védelmi fellebbezés folytán - a Győri Ítéltáblán Bf.III. 139/2024. szám alatt másodfokú eljárás van folyamatban.

[11] Terhelt1 I.r. vádlott és védője elsődlegesen felmentésért, másodlagosan enyhítés végett, míg Terhelt2 II.r. vádlott és védője felmentésért fellebbezett.

[12] A Győri Fellebbviteli Főügyészség BF.287/2024/1-I. számú átiratában a védelmi fellebbezéseket nem tartotta alaposnak. Megállapította, hogy a felülbírálat a Be. 590.§ (1) - (2) és (10) bekezdése alapján teljes körű. Rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság a felülbírálatot akadályozó eljárási hibát nem vétett.

[13] Az ítélet bevezető részéből azonban a 2022. december 1-jére, 2023. január 26-ára, július 13-ára, illetve 2024. március 7. napjára vonatkozó utalásokat mellőzni indítványozta, lévén ezeken a napokon a bíróság bizonyítást nem vett fel.

[14] Az ügyész az elsőfokú bíróság által törvényesen beszerzett bizonyítékokra alapítva a megállapított tényállás [115] bekezdését annyiban indítványozta kiegészíteni, hogy Terhelt2 II.r. vádlott tanúl sértettnek 304.000.000 Ft, míg a SRL1 gazdasági társaságnak 308.957.128 Ft kárt okozott. Ezzel a kiegészítéssel a tényállást teljeskörűen megalapozott.

[15] A főügyészségi indítvány szerint nagy hangsúlyt fordított a törvényszék a beszerzett bizonyítékok részletes elemzésére, ütköztetésére, az ellentétek feloldására, ezáltal színvonalasan teljesítette indokolási kötelezettségét.

[16] Az ügyész rámutatott, hogy a tényállásból az elsőfokú bíróság helyes következtetést vont a vádlottak büntetőjogi felelősségére, azonban egy ponton tévedett az elkövetett bűncselekmények minősítését illetően. A III/1. tényállási pontban írt bűncselekmény sértettje nem tanúl, hanem a SRL1, mivel a vételár meg nem fizetésével a társaságnak okozott kárt II.r. vádlott. tanúl sértett a magánvagyonából térítette meg a társaságot ért kárt, de ettől nem vált a bűncselekmény sértettjévé. Így viszont ebben a körben a vádlott terhére rótt bűncselekmény(ek) helyes minősítése a Btk. 373.§ (1) bekezdésébe ütköző és a (6) bekezdés a/ pontja szerint minősülő csalás büntette helyett 2 rb, a Btk. 373.§ (1) bekezdésébe ütköző és az (5) bekezdés a/ pontja szerint minősülő csalás büntette.

[17] A törvényszék által a vádlottakkal szemben megállapított joghátrányt tettarányosnak tartotta, melynek enyhítése nem indokolt. A bíróság által figyelembe vett enyhítő körülmények köréből azonban a sértetti közrehatást mellőzni indítványozta. A vádlottak terhére rótt bűncselekmények elkövetési magatartása a sértettek megtévesztése, ezért azok hiszékenysége nem lehet a vádlottak javára írható körülmény, más módon pedig a sértettek nem járultak hozzá a bűncselekmény elkövetéséhez.

[18] Az ügyész az ítélet egyéb rendelkezéseivel egyetértett. Összefoglalva indítványozta, hogy a másodfokú bíróság a tényállást egészítse ki az átirat szerint, továbbá Terhelt2 II.r. vádlott vonatkozásában a minősítést változtassa meg akként, hogy a tanúl, illetve a SRL1. sérelmére megvalósított bűncselekményt minősítse 2 rb, a Btk. 373.§ (1) bekezdésébe ütköző és az (5) bekezdés a/ pontja szerint minősülő csalás büntettének, egyebekben az ítéletet a bevezető rész és az enyhítő körülmények korrekcióját követően hagyja helyben.

[19] Terhelt1 I.r. vádlott védője fellebbezése indokolásában a felmentés, illetve enyhítés iránti jogorvoslati kérelmét fenntartotta. Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság eljárása során relatív hatályú perrendi hibákat vétett, illetőleg az ítélet tényállása részben megalapozatlan, mely a bizonyítás hiányosságaiból fakad.

[20] Ezek a bizonyítás körében feltárt hiányosságok (Terhelt4 (előző nevén Név2) IV.r. vádlott kihallgatásának, és a szembesítéseknek az elmaradása, valamint id. tanúl sértett kihallgatásának szinte teljes bírósági mellőzése) végső soron olyan jelentős, a tisztességes eljárás részét képező, a védekezéshez való jog korlátozását jelentették, amelyek elsődlegesen az ítélet hatályon kívül helyezéséhez kell, hogy vezessenek a Be. 609.§ (2) bekezdés b/ pontja alapján, mivel a büntetőeljárásban részt vevő személyek a vádemelés után a törvényes jogaikat nem gyakorolhatták, vagy ezek gyakorlásában őket korlátozták.

[21] A Székesfehérvári Törvényszék, Terhelt4 IV.r. vádlottat, a védelem többszöri indítványaira sem hallgatta ki. Természetesen alapvető terhelti jog, hogy a vádlott a vallomástételt bármikor megtagadhatja. Mégis az eljárás során számos olyan ellentmondás körvonalazódott, ami után meg kellett volna kísérelni a vádlottak szembesítését. A bíróság ekkor mondhatta volna azt, hogy a valósághű tényállás megállapítása érdekében mindent megtett. Terhelt4 IV.r. vádlott vallomása önmagában is ellentmondásos. Több ponton mond ellent saját, korábbi vallomásának, még védője is olyan észrevételt tesz (a nyomozás során),

hogy védené konfabulál. A vádlott-társakkal való ellentmondás szintén több ponton kimutatható.

[22] A jelenlét jogáról lemondott vádlottnak a bíróság idézésekor meg kell jelennie a tárgyaláson. A jelenlétről való lemondás nem végleges, nem jelenti azt, hogy a terhelt kivonhatja magát teljesen a bizonyítási eljárásból. Nem egyértelmű a határvonal, hogy mikor tartja a bíróság tiszteletben a lemondott vádlott ezen jogosultságát, és mikor tesz eleget a tényállás felderítési kötelezettségnek. A Székesfehérvári Törvényszék, azzal, hogy a Terhelt4 IV.r. vádlottat nem kísérelte meg kihallgatni és szembesíteni, ezáltal meg sem próbálta az ellentmondások feloldását, a védekezéshez való jogtól fosztotta meg Terhelt1 I.r. vádlottat, és végső soron a tényállás is felderítetlen maradt.

[23] A védelmi jogok gyakorlását korlátozta az elsőfokú bíróság akkor is, amikor a sértett tanú kihallgatását mellőzte egészségügyi okokra hivatkozva. Negligált minden kihallgatási formát (akár szóban, akár írásban), ahol a védelem is fel tudta volna tenni kérdéseit id. tanú1 sértettnek. A bíróságnak az elvégzett, és megkísérelt eljárási cselekményeken túl is meg kellett volna tennie mindent annak érdekében, hogy tanú1 kihallgatható legyen. Alapvetés ugyanis, a közvetlenség elvének érvényesüléséhez, és a védelmi jogok, a fegyverek egyenlőségének a beteljesüléséhez, hogy a tanúkat a bíróság is kihallgassa. A nyomozati kihallgatás egyoldalú, mivel csak a nyomozóhatóság, illetve ügyészség oldaláról felmerülő kérdéseket tesz fel a tanúnak. A védelem nincs abban a helyzetben, hogy a terhelték szempontjából releváns kérdéseket is feltegyék. Ennek a terepe lenne a bírósági eljárás. Hiába történt meg jelen eljárásban a sértett részbeni kihallgatása a bíróságon, épp a védelem előtt záródott be az ajtó, és maradtak tisztázatlanul a kérdéseik. Ez olyan hiányosság, ami súlyosan érinti a védelmi jogokat. A vádlottak tisztességes eljáráshoz való joga csorbul, ha nem érvényesül a közvetlenség elve, és nem reagálhatnak a tanú által elmondottakra.

[24] Nem volt megfelelő a tanú egészségi állapota tekintetében a szakértői vizsgálat, mert a bíróság nem a megfelelő kompetenciával rendelkező szakértőktől szerzett be véleményt, és elutasította a kiegészítésre, illetve az újabb szakértő kirendelésére tett védői indítványokat. A 20. számú módszertani levél, és a 31/2008 (XII. 31.) IRM rendelet is egyértelműen meghatározza azokat a kérdéseket, amelyek pszichológus szakértői kompetenciát feltételeznek. A tanú1 sértettnél vizsgált körülmények pont fedik ezeket a témaköröket, mégsem vizsgálta őt pszichológus.

[25] Mindezekre figyelemmel a védő elsődlegesen az ítélet hatályon kívül helyezését kérte a Be. 609.§ (1) bekezdés és (2) bekezdés b/ pontja alapján, másodlagosan bizonyítás felvételét indítványozta, Terhelt4 IV.r. vádlott és id. tanú1 sértett kihallgatása érdekében. Elsődlegesen annak tisztázását kérte pszichológus szakértő bevonása mellett, hogy tanú1 egészségi állapota lehetővé teszi-e a tárgyaláson való kihallgatását.

[26] A bizonyítás eredményeként kérte, hogy a másodfokú bíróság a tényállás helyesbítését követően Terhelt1 I.r. vádlottat a tanú16 sérelmére elkövetett csalás bűncselekménye alól mentse fel, a tanú1 sérelmére elkövetett bűncselekmény miatt – az ítélet megváltoztatása mellett - pedig lényegesen enyhébb büntetést szabjon.

[27] A védő álláspontja szerint az elsőfokú bíróság tévedett, amikor védené bűnösségét megállapította a tényállás II. pontjában írt, a tanú16 által vezetett Kft1. sérelmére elkövetett bűncselekményben, mivel a Kft-cégekhez Terhelt1 I.r. vádlottnak semmi köze nem volt. A sértett is akként nyilatkozott, hogy az utalásra került pénzek címzettjeit, azaz a Kft2-ket Terhelt2 II.r. vádlott nevezte meg, és ő közölte a sértettel azok bankszámlájának számát is. Terhelt1 sem tulajdonosa, sem ügyvezetője nem volt egyik Kft cégnek sem. Bankszámlájuk felett nem volt rendelkezési joga. Nincsen semmilyen bizonyíték, amely az ő cselekvőségét ebben a cselekményben alátámasztaná.

[28] A védő szerint téves következtetést vont le a bíróság a tanú1 sérelmére megvalósult bűncselekmények esetében is. Az ún. győri szálhoz kapcsolódó bizonyítékok nem egy irányba mutatnak, és nem lehet következtetést levonni Terhelt1 I.r. vádlott felelősségére. A személyes ismertség, a kapcsolat igazolható ugyan védenca és a Név3 család tagjai között, de a bűncselekményben való szerep semmilyen módon nem.

[29] A bünszövetség meglétét is cáfolta a védő arra hivatkozva, hogy Terhelt1 I.r. és Terhelt2 II.r. vádlott között megromlott a testvéri kapcsolat a vád tárgyává tett időszakban, ezért 2016. december 5. napjától nem is beszéltek egymással. Az időpont miatt a tanú16 sértettet érintő cselekmények egy része, míg a tanú1 sértett vonatkozásában megvalósuló cselekmények nagy része esetében tényszerűen kizárt a bünszövetség megállapítása.

[30] A büntetés kiszabása körében – amennyiben a felmentésre irányuló fellebbezés nem vezetne eredményre – a védő a súlyos belső aránytalanságot kérte kiküszöbölni. Különös nyomatékkal kell figyelembe venni a vád tárgyát képező cselekmények elkövetése óta eltelt időt, ami több mint 10 év. Ez nem róható az I.r. vádlott terhére, hiszen soha nem vont ki magát az eljárás alól. Kétségtől súlyosító tényező a terhelt büntetett előélete, de az ellene folyamatban lévő büntető eljárások nem értékelhetők a terhére az ártatlanság vélelme okán. A Székesfehérvári Járásbíróság előtt folyamatban lévő ügyben még elsőfokú ítélet sem született. Így a tényállás béli „azonosságok” felhozását minden esetben mellőzni kell az ítéletből, és a büntetés kiszabása körében sem szabad őket figyelembe venni.

[31] Kirívó és megmagyarázhatatlan az a sértetti magatartás, ami őket, ezen nagy összegű pénzek átutalására készítette. Több esetben minden ésszerű indokot és alapot nélkülözött a cselekményük, amelyre a magyarázat - a vádlottak vallomása szerint -, hogy vesztegetésre adták a pénzt, a pályázatok sikere érdekében. Ezt a sértetti közrehatást az I.r. vádlott javára kell értékelni. A védő kérte Terhelt1 I.r. vádlott megromlott egészségi állapotát is a javára figyelembe venni, ennek megfelelően a vele szemben kiszabott joghátrányt jelentősen enyhíteni.

[32] Terhelt2 II.r. vádlott védője a felmentésre irányuló fellebbezése indokolását több részletben, számos bizonyítási indítvánnyal kiegészítve nyújtotta be.

[33] Elsősorban az ítélet hatályon kívül helyezését, másodsorban tárgyalás kitűzését és bizonyítási indítványai alapján bizonyítás felvételét, ennek eredményeként az elsőfokú ítélet megváltoztatását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú ítéletet megalapozatlan, az ítéleti tényállás kiegészítése, de megváltoztatása is szükséges részbeni felderítetlenség és téves következtetések miatt. Az indokolási kötelezettség teljesítése nem a jogszabálynak megfelelő volt.

[34] Terhelt4 IV.r. vádlott kihallgatásának elmaradását és id. tanú1 sértett meghallgatásának elégtelenségét a védő ugyanolyan érvelés mellett sérelmezte, mint Terhelt1 I.r. terhelt jogi képviselője. Rámutatott, hogy Terhelt4 IV.r. vádlott és Terhelt2 II.r. vádlott szembesítése elengedhetetlen lett volna, mivel védenca - a IV.r. vádlott vallomásával szemben – nem is ismeri Terhelt4t. Nevezett IV.r. terhelt vallomásai bírói felhasználásának praktikus igénye minden ítéleti tényállásra rányomta bélyegét, néhol torz, valóságidegen tényállási részek, valamint távoli, össze nem tartozó következtetések formájában. Bünszövetséget sem lehet a vallomásaira jogszerűen alapozni.

[35] A védő fontosnak tartotta annak tisztázását, hogy kik befolyásolták, terelték a IV.r. vádlottat az ellentmondásos, de a II.r. vádlottra mindenképpen terhelő vallomások megtételében, mely körülményre a vádlottak folyamatosan utaltak, de az elsőfokú bíróság mindezt figyelmen kívül hagyta a vádhoz kötöttségre hivatkozva.

[36] A többszörös ellentmondások tehát feloldatlanok maradtak a bíróság előtt, illetőleg az ítéletben is. Indokolási kötelezettségét úgy minimalizálta a bíróság, hogy a jogszabály téves értelmezésével [Be. 562. § (1) bekezdés] rövidített indokolást adott Terhelt4 IV.r. terhelt vonatkozásában, mivel rá nézve az ítélet jogerős. A rövidített indokolás azonban nem elkövetőkre, hanem az ügydöntő határozatra vonatkozik. A közös tényállásban érintett terhelt fellebbezése esetén nem mellőzhető a valamennyi vádlott-társra vonatkozó teljes indokolás, mely tartalmazza [Be. 561.§ (3) bekezdés d/ pont] azoknak a bizonyítékoknak a megjelölését, amelyekre a bíróság a döntését alapozta, valamint annak rövid indokolását, hogy a bíróság a tényállás megállapításánál milyen bizonyítékokat és miért vagy miért nem fogadott el.

[37] A védő sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem vizsgálta a vádhoz kötöttségre hivatkozva a sértettek motivációját, hogy milyen célból és szándékkal adtak táskányi pénzüsszegeket különböző személyeknek, akiktől a nagy haszonnal kecsegtető pályázatok támogatását remélték. Nem felel meg a valóságnak, hogy a sértettek nem járultak hozzá a bűncselekmények elkövetéséhez. Elég e körben a hamis tartalmú okirataikra, hatósági eljárásaikra utalni. Ez legalább sértetti közrehatás, ami a vádlottak javára esik latba.

[38] A II.r. védője indítványozta Terhelt4 IV.r. vádlott, id. tanú1 sértett tanúként való kihallgatását, továbbá képviselő3 ingóságaira, így a kárra vonatkozóan igazságügyi tárgyszakértő kirendelését, továbbá mindazon tanúk kihallgatását, akikre az elsőfokú bíróság előtt indítványt tett, de idézésükre végül nem került sor.

[39] A második beadványban Terhelt2 II.r. védője nevesítette kihallgatandó tanúként a Srl2. eladása kapcsán tanú29 könyvelőt, aki az tudja bizonyítani – a védő által csatolt 2025. március 6. napján kelt nyilatkozata szerint -, hogy Terhelt2 II.r. vádlott 2017. május 27-én, július 27-én, majd 2017 augusztusi időpontokban vele volt Romániában a Srl2. ügyeit intézni, amiben ő tolmácsként segédkezett. Azt is tanúsítja, hogy 2017. június 14-én Terhelt5 V.r. vádlott valós akarattal szerződött a II.r. vádlottal egy román ügyvédi irodában a cégeladás ügyében, illetve írták alá a részvényengedményezésről a megállapodást. Ezzel alá tudják támasztani azt a védekezést, miszerint az ítélet [105], [139] és [148] bekezdésekben megjelölt időpontokban és időszakokban – 2017. május 27-én, illetve azt követő napokban, illetve június 15-én, július 27-én, majd augusztus 1-én, augusztus 21-én és 31-én nem követhette el a bíróság által utóbb megállapított bűncselekményeket, mert pontosan akkor Romániában intézte tényleges tulajdonosként, üzemeltetőként a cég ügyeit, tett nyilatkozatokat, fizetett be számlákat.

[40] Kérte a védő ezzel összefüggésben a védencére vonatkozó híváslisták és cellapozíciók, illetve ezek rendőrségi kiértékelésének a bizonyítás részévé tételét, azokból a megfelelő következtetések levonását.

[41] A védő kérte kihallgatni ismét tanú13 román ügyvédet, aki okiratszerkesztő ügyvédként titoktartási kötelezettséggel terhelt tanúként tett vallomást, de a titoktartás alól nem kapott felmentést az elsőfokú bíróság eljárásban. Hivatkozott a román ügyvéd 2023. április 11. napján küldött e-mailjére, amelyben elküldte a 2023. március 24-én a törvényszék által kért dokumentumokat, illetve a kiszállási költségek bizonyítékait a forint bankszámlaszámot. Ezeket az iratokat kérte a védő a bizonyítás részévé tenni, továbbá hangsúlyozta, hogy az ügyvéd immár törvényes kihallgatása a tényállás leglényegesebb körülményére, a „megállapodás-elismervény” nevű okirat keletkezésének folyamatára.

[42] tanú13 és tanú30 ügyvédnőt annak cáfolatára jelentette be a védő, ami az ítélet [242] bekezdésében szerepel, hogy minden vádlottakhoz köthető okirat és/vagy valótlan tartalmú, és/vagy hamisított.

[43] Kérte a védő tanú³¹ és tanú³² ügyvédek kihallgatását, ami szintén indokolás nélkül maradt el, pedig az I. tényállás tekintetében a képviselő³ által ügyvédek előtt tett írásbeli nyilatkozatok merőben ellentétesek a bíróságon tett (bár változtatott) vallomásaival.

[44] Jelezte a védő, hogy képviselő³ sérelmére elkövetett bűncselekmény minősítése mindenképpen téves, mivel Terhelt² II.r. vádlottnak a vádirat szerint sem volt bűntársa, ebből következően a bűnszövetséget nem lehetett volna megállapítani.

[45] Egyébként is kizárólag Terhelt⁴ IV.r. vádlott vallomásaira alapította az elsőfokú bíróság ezt a minősítő körülményt, akinek a nyilatkozatait senki és semmi más nem támasztja alá. Terhelt² II.r. vádlott sem vele, sem a „győri vonallal” nem állt semmilyen kapcsolatban. Kétségtelenül fennállt azonban érdekellentét a győriekkel, akik az embereiken – Terhelt⁴ IV., Terhelt⁵ V.r., Terhelt⁶ VI.r. és tanú²¹ VII.r. vádlottakon – keresztül módszeresen terelték a gyanút és a büntetőjogi felelősséget Terhelt² II.r. vádlott irányába.

[46] Miután Terhelt¹ I.r. és Terhelt² II.r. egymással és Terhelt³ III.r. vádlottal is összevesztek, ezt követően az I.r. vádlott egyedül üzletelt tanú¹ sértettel, a bűnszövetség megállapítása fogalmilag kizárt.

[47] A védő a II.r. vádlott társadalmi szerepvállalására vonatkozó dokumentumokat csatolt, továbbá szakértő³ igazságügyi orvos-szakértő szakvéleményét az egészségi állapotára és börtöntűrő képességére.

[48] tanú³³ ügyvéd - a Terhelt² II.r. vádlottól lefoglalt értéktárgyak tulajdonosaként fellépő ifj. Terhelt² - vagyoni érdekelt jogi képviselője beadványában előadta, hogy az elsőfokú eljárásban 2024. április 24-én és 2024. április 26. napján terjesztett elő indítványt a lefoglalt készpénz és ékszerek egy részének kiadása iránt, melyet megfelelő okiratokkal is alátámasztott, az indítványban rámutatva, hogy a visszatartásra miért nincs jogi alap. A törvényszéktől ezt követően semmilyen visszajelzést, értesítést nem kapott, holott a beadás időpontjában még nem történt meg az ítélet kihirdetése. Erre figyelemmel az elsőfokon eljáró bíróságnak meg kellett volna nyitnia a bizonyítási eljárást és a tárgyalás anyagává kellett volna tennie a beadványait és azok mellékleteit. Az elsőfokú bíróság az ítéletét sem kézbesítette a jogi képviselőnek. Erre figyelemmel a jogi képviselő számára a fellebbezési jog sem nyílt meg, ezért - álláspontja szerint - az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése indokolt ebben a részében.

[49] A másodfokú bíróság nyilvános ülésén Terhelt¹ I.r. vádlott védője a bizonyítási indítványok elutasítása után megtartott perbeszédében a fellebbezését és annak írásbeli indokait változatlanul fenntartotta és megismételte.

[50] A tisztességes eljárás és a védekezéshez való jog sérelmére hivatkozott abban a körben, hogy sem Terhelt⁴ IV.r. vádlottat, sem id. tanú¹ sértettet nem volt módja a védelemnek kikérdezni, mivel a bíróság engedélyezte a IV.r. vádlottnak a tárgyalásról való lemondást.

[51] A törvény azt a követelményt írja elő egy előkészítő ülésen beismerő és a tárgyalás jogáról lemondó vádlott esetében, hogy akkor fogadható el a nyilatkozat, ha a beismerés egyértelmű, és azt az eljárás ügy iratai is alátámasztják. A terhelt vallomásai ellentmondó információkat tartalmaztak és nem álltak összhangban az egyéb bizonyítékokkal. Mindez azt mutatja, hogy nem lett volna elfogadható Terhelt⁴ IV.r. vádlott beismerése az előkészítő ülésen. Az elsőfokú bíróság fontosabbnak ítélte a vádlott távolléthez való jogát, mint a tényállás felderítési kötelezettséget.

[52] A törvényszék elfogadta a hiányos igazságügyi orvos-és pszichiáter-szakértői véleményt, miszerint id. tanúl tanú tárgyaláson nem hallgatható ki. Más módját; telekommunikációs eszköz igénybevételét, írásbeli vallomásra való felhívást meg sem kísérelt annak érdekében, hogy a védelem is feltehesse a kérdéseit, holott egy 775 millió forintos kárt okozó csalás miatti vád esetében ez alapvető igény volt.

[53] Összefoglalva ezek azok a körülmények, amelyek összességükben olyan helyzetet eredményeztek, hogy a Be. 609.§ (2) bekezdésének b/ pontja alapján az ítélet hatályon kívül helyezésének van helye.

[54] A tanú16 sértetthez kapcsolódó bűncselekmény kapcsán a védő ismét kiemelte, hogy a Kft cégekhez Terhelt1 I.r. vádlottnak semmi köze nem volt. A gazdasági társaságok képviselőit nem hallgatta ki a törvényszék, ahogyan tanú34t sem, aki csupán, mint volt munkavállaló kötődött az I.r. vádlotthoz. Arra sem folytatott bizonyítást az elsőfokú bíróság, hogy a Kft-cégekhez utalt pénzek végső soron hová kerültek. Ebben a bűncselekményben bizonyítottság hiánya okán kérte védeence felmentését.

[55] A védő a 7 év szabadságvesztést eltúlzottnak és a belső arányosságot sértő büntetésnek tartotta, főként Terhelt3 III.r. vádlott cselekvőségével és a vele szemben nem jogerősen kiszabott szankcióval összevetve. A bünszövetség mint minősítő körülmény mellőzése mellett az I.r. vádlott terhére megállapítható bűncselekmény tekintetében a joghátrány jelentős enyhítését kérte a 8 éves időmúlás és Terhelt1 megromlott egészségi állapota miatt. A főügyészségi állásponttal szemben kérte a védeence javára figyelembe venni a sértetti közrehatást, illetve figyelmen kívül hagyni az I.r. vádlott ellen még folyamatban lévő ügyeket.

[56] Terhelt2 II.r. vádlott védője az ítélet hatályon kívül helyezésére, illetve a felmentésre irányuló fellebbezését annak indokolásával együtt fenntartotta. Álláspontja szerint jelen ügyben kezdettől fogva nem volt tisztességes az eljárás, mivel egyes gyanúsítottakkal szemben – nem megismerhető okból – megszüntették a nyomozást, holott szerepük szervesen összefüggött a vád tárgyát képező cselekményekkel.

[57] A sértettek motivációt sem vizsgálta kellő alaposággal a nyomozó hatóság, holott az extrém összegű kár bekövetkeztében nyilván maguk is közrejátszottak. Az elkövetői és sértetti érdekek egy ponton összeértek, ami tanúl sértett és Terhelt4 IV.r. vádlott szembesítésénél érhető tetten; az egyikük az aktív vesztegetés, a másikuk a befolyással üzérkedés gyanúját igyekezett elkerülni. Egyértelműen megállapítható, hogy a vádlottak egy része, illetve a sértettek célzottan Terhelt2 II.r. vádlottakra akarták telepíteni a büntetőjogi felelősséget, amely a törvényszék ítéletén meg is látszik.

[58] A védő továbbra is felderítetlennek tartotta a tényállást, ezért – mivel bizonyítási indítványait a másodfokú bíróság sem akceptálta – az ítélet hatályon kívül helyezését kérte. A megalapozatlanság egyik okaként ismét sérelmezte Terhelt4 IV.r. vádlott és id. tanúl sértett kihallgatásának elmaradását. E körben megismételte az I.r. vádlott védőjének okfejtését.

[59] A védő szerint az ítélet iratellenes is, mivel a telefonos híváslisták és cellainformációk nem támasztották alá Terhelt2 II.r. vádlott jelenlétét ott és akkor, ahová Terhelt4 IV.r. vádlott pozicionálta. A 2017. augusztus 17-i győri megjelenését már a nyomozati adatok cáfolták, mivel minden kétséget kizáróan Spanyolországban volt. A II.r. vádlott cselekvőségét, a bünszövetség megállapítását szinte kizárólag a IV.r. vádlott előadása alapozta meg a [668] bekezdés szerint, holott a Terhelt2 II.r. vádlottal való kapcsolatára semmilyen objektív adat nincsen. Terhelt4 IV.r. vádlott Terhelt3cel állt ismeretségben a győri gyülekezetből, a II.r. vádlottat csak a Facebook oldalon látott kép alapján ismerte fel.

[60] A védő szerint az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettségét sem teljesítette maradéktalanul, mert Terhelt4 IV.r. vádlott tekintetében nem alkalmazhatta volna a Be. 561.§

(3) bekezdés d/ pontja szerinti rövidített indokolást. A bizonyítékértékelő tevékenység tehát csak részben történt meg. Főként az 1/2007. BK vélemény, a BH.2015.3. számú eseti döntés tükrében a bizonyítékok mérlegelése hiányos, követhetetlen módszerű és logikájú, nem okszerű, nem érthető és következetlen.

[61] A védő – arra az esetre, ha a másodfokú bíróság nem látja indokoltnak az ítélet hatályon kívül helyezését - Terhelt2 II.r. vádlott felmentését kérte bizonyítottság hiányában.

[62] Ifj. Terhelt2 vagyoni érdekelt csatlakozott a jogi képviselője írásban benyújtott kérelméhez és a lefoglalt értéktárgyak kiadását kérte.

[63] Az ügyész az átiratában foglaltakat fenntartotta. A tényállás korrekciójára vonatkozó indítványát megismételte. Álláspontja szerint a törvényszék eljárási hibát nem vétett a bizonyítás lefolytatása során.

[64] Reagálva a védők felvetéseire leszögezte, hogy az elsőfokú bíróság a védelmi jogokat semmilyen módon nem korlátozta. Nem tiltotta meg a védők számára, hogy kérdéseket, észrevételeket tegyen a tanúkhöz, ugyanígy a terhelteket sem akadályozta a jogaik gyakorlásában. Ha a bíróság hozzájárul ahhoz, hogy a vádlott lemondjon a tárgyaláson való jelenlét jogáról, az az ő törvényes döntése, az ügydöntő határozatban kell majd számot adnia, hogy elegendőek-e azok a bizonyítékok, amiket összegyűjtött az eljárás során. Terhelt4 IV.r vádlott számos vallomást tett a nyomozás alkalmával, a vallomás megtagadás jogára is figyelemmel további új információ tőle nem volt várható.

[65] Id. tanú1 sértett két alkalommal is megjelent az elsőfokú bíróság előtt és vallomást tett. A törvényszék saját benyomásai és az igazságügyi szakértői vélemény alapján kimerítően megindokolta, hogy miért nem kísérletezett tovább a tanú meghallgatásával. A tanúnak minden vallomását ismertette, melyre a vádlottak észrevételeket tettek. A védelmi jogok maximálisan érvényesültek.

[66] Az ügyész álláspontja szerint az elsőfokú bíróság igen kiterjedt bizonyítást folytatott le és a további bizonyítási indítványok elutasítása önmagában nem eredményez felderítetlenséget. A tényállás a mellőzött bizonyítási kérelmek mellett is megalapozott. Az indokolási kötelezettségének pedig messzemenően és színvonalasan eleget tett az elsőfokú bíróság. A feltárt adatokat nemcsak felsorolta, hanem azokat ütköztetve egymással, egybevetette, majd ez alapján szűrte le azokat a következtetéseket, amelyeket a tényállásban is rögzített.

[67] Az ügyész rámutatott, hogy a csalás megítélése jelen ügyben egyszerű. A kérdés, hogy mi volt az ígéret és mi valósult meg belőle. A sértettek egybehangzóan állították, hogy az I. és II.r. vádlottak állami pályázatok elnyerését ígérték, melyből nem realizálódott semmi, hiszen egyetlen pályázat sem került benyújtásra a részükről. Ebből a sértetteknek kára származott, mivel több százmillió forintot adtak át a terhelteknek a projektek sikere érdekében. Lehet, hogy tanú16 és tanú1 sok pénzt akartak keresni, de a csalási bűncselekményeknek több mint 90 %-a az emberi kapzsiságnak a következménye.

[68] Az ügyész felhívta a figyelmet, miszerint a csalásban a „sértettnek az a dolga, hogy elhiggye a mesét és fizessen”. Jelen esetben sem id. tanú1, sem tanú16 sem tettek ennél többet vagy mást. A hiszékenységgel, a könnyelműséggel, a felelőtlenességgel a csalásnak a velejárója. Nincs olyan többletmagatartás, ami sértetti közrehatásként értékelhető.

[69] A bűnösségi körülmények körében esett kifogásra megjegyezte, hogy Terhelt2 II.r. vádlott ellen nemcsak indult egy nagyon hasonló bűncselekmény miatt másik büntető eljárás,

hanem abban az ügyben le is tartóztatta a bíróság. A priuszából pedig kiderül, hogy több alkalommal volt büntetve csalások miatt.

[70] Az ügyész álláspontja az volt, hogy az elsőfokú bíróság törvényes és a belső arányosság követelményének megfelelő joghátrányokat alkalmazott a 10 éves középértékre is figyelemmel. A minősítés részbeni megváltoztatása mellett az indítványozta.

[71] Terhelt1 I.r. vádlott az utolsó szó jogán tett nyilatkozatában csatlakozott a védőjéhez és elmondta, hogy ő a büntetőjogi felelősségét részben elismerte, az általa tudott valós tényeket feltárta. Erőfeszítéseket tett, hogy bizonyítsa az állításait, hogy kik voltak az igazi haszonhúzói a vádbeli cselekményeknek, de ez a törekvés nem vezetett eredményre. A háttérben maradt személyek nem kerültek a vádlottak padjára, arra érdemi választ sem kapott, hogy ennek mi az oka. Olyanfajta összeesküvést látott a háttérben, amiket nem értett.

[72] A 25 évi társadalmi megbízatásban elért eredményeit egy tollvonással megkérdőjelezték. Szerződése volt a Név4 Hivatallal elektronikai hulladék gyűjtésére, melyből 100 embernek tudott volna munkát adni, de a büntetőügy miatt a szerződését felmondták. Az elsőfokú ítéletben az került rögzítésre, hogy bűnözői életmódot élt és ebből tartotta el a családját, ami nem igaz. A jó megélhetés feltételei neki biztosítottak voltak, nem bűncselekményekből éltek. Tisztességgel felnevelte a 4 gyermekét, mindegyik érettségizett, szakmát szerzett. Nemzetközi fodrászakadémiát végeztek a fiai, már ők képeznek másokat. Van egy szalonjuk Település1-en, ő ott most adminisztrátorként dolgozik.

[73] Csatlakozott a védőjéhez és új eljárás lefolytatását kérte.

[74] Az ítéltábla a védelmi fellebbezéseket az alábbiak szerint nem találta alaposnak.

[75] Terhelt1 I.r. és Terhelt2 II.r. vádlottak, valamint védőik a tényállást és a bűnösség megállapítását egyaránt támadták a fellebbezéseikben. Erre tekintettel - a Be. 590.§ (1) - (2), és (10) bekezdései alapján – az ítéltábla teljeskörűen bírálta felül az elsőfokú bíróság ítéletét.

[76] Az ítéltábla nem talált olyan abszolút hatályú eljárási szabálysértést, amelyek rájuk nézve az ítélet érdemi felülbírálatát gátolta. A védelem állításaival ellentétben olyan relatív hatályú perrendi hibát sem észlelt, amely az ítélet hatályon kívül helyezését vonta volna maga után.

[77] A Fejér Vármegyei Főügyészség 2021. május 11-én nyújtotta be a vádiratot a hét vádlott tekintetében, amely alapján a törvényszék 2021. július 2. napján kelt intézkedésével 2021. október 6. napjára tűzte ki az előkészítő ülést, melyen Terhelt1 I.r., Terhelt2, II.r. Terhelt3 III.r. vádlott és Terhelt4 (Név2) IV.r., Terhelt5 V.r. és tanú21 VII.r. vádlottak a bűnösségüket nem ismerték be és nem mondtak le a tárgyaláshoz való jogukról. A védők a bizonyítási indítványaikat előterjesztették.

[78] A megjelent magánfelek közül képviselő 52 millió forintban Terhelt2 II.r. vádlottal szemben, tanú16 magánfél 139.800.000 forintban Terhelt1 I.r., Terhelt2 II.r. vádlottal szemben és 5.000.000 forint erejéig Terhelt4 IV.r. vádlottal szemben terjesztették elő kártérítési igényüket. tanú1 magánfél az előkészítő ülésen nem volt jelen, de a nyomozás során 2017. november 15-i kihallgatását követően polgári jogi igényét 776 millió forint megtérítése iránt benyújtotta.

[79] Terhelt4 IV.r. vádlott lemondott a tárgyaláson való jelenlét jogáról a Be. 430.§ (1) és (2) bekezdéseiben írtak szerint, védőjét megbízta a kézbesítési megbízott feladatainak ellátásával, melyet az elsőfokú bíróság nem ellenzett.

[80] A Terhelt6 (Név3) VI.r. vádlott vonatkozásában 2021. november 22. napján tartott előkészítő ülésen a terhelt a bűnösségét a vádirattal egyezően beismerte és lemondott a tárgyaláshoz való jogáról, mely nyilatkozatát az elsőfokú bíróság nem fogadta el, mivel a nyomozás során a vádirati tényállástól eltérő tartalmú vallomást tett Terhelt2 II.r. vádlott cselekvősege vonatkozásában. A bíróság nem ellenezte azonban, hogy a VI.r. vádlott lemondjon a tárgyaláson való jelenlét jogáról a Be. 430.§ (1) és (2) bekezdéseiben írtak szerint, illetve a védőjét felkérje kézbesítési megbízottként.

[81] A törvényszék 2022. január 10. napjára tűzte ki az első tárgyalást, amit végül 2022. február 14., 16. napján tartott meg. Ezen alkalommal kihallgatta az I., II., III., V. és VII.r. vádlottakat, akik közül Terhelt1 I.r. és Terhelt3 III.r. vádlottak írásbeli vallomást tettek, melyeket a törvényszék ismertetett. Mindketten tagadták a vád tárgyát képező bűncselekmények elkövetését. Terhelt2 II.r. és tanú21 VII.r. vádlott nem tettek vallomást, ezért a nyomozás során tett nyilatkozataik kerültek felolvasásra. Terhelt5 V.r. vádlott tényfeltáró beismerő vallomást tett, megváltoztatva nyomozati nyilatkozatát, mely - állítása szerint - Terhelt2 II.r. vádlott ráhatására nem a valóságot tükrözte [101-es jkv. 7. oldal.]. A törvényszék felolvasással tette a tárgyalás anyagává Terhelt4 IV.r. és Terhelt6 VI.r. vádlottak nyomozati vallomásait, amire Terhelt1 I.r. vádlott észrevételeket tett, a védők pedig kérték Terhelt4 IV.r. vádlott tárgyalásra való megidézését és kihallgatásának megkísérlését. tanú1 tanú kihallgatását a törvényszék a védői indítványra tekintettel elhalasztotta.

[82] A bíró személyében történt változás miatt 2022. május 9. napján szabályszerű megismétléssel kezdődött a tárgyalás. A bíróság ismertette a korábbi, 101. számú jegyzőkönyvet, továbbá a vádlottak korábbi vallomásait, így a nyomozati szakban előadottakat is. A törvényszék nem kötelezte Terhelt4 IV.r. vádlottat a tárgyaláson való részvételre, a nyomozás során tett valamennyi vallomását viszont felolvasta, melyre Terhelt3 III.r. vádlott észrevételeket tett. A törvényszék 2022. június 2-ra napolta el a tárgyalást, melyet félbeszakításként jelölt meg. Ilyen téves szóhasználat a további napolások alkalmával is előfordult.

[83] Ekkor ismertette tanú21 VII.r. és Terhelt1 I.r. vádlottak írásbeli vallomásait. Ezt követően került sor a sértettek kihallgatására [132-es jkv. 13-36. oldal]. képviselő [225-ös jkv. 21-28. oldal és 266-os jkv. 2-3. oldal], illetve tanú16 kihallgatása több alkalommal is lezajlott, utóbbi sértett pontosította a polgári jogi igényét [132-es jkv. 23. oldal]. Terhelt2 II.r. vádlott észrevételként az írásban tett vallomását tartotta fenn a sértettek kihallgatását követően.

[84] Id. tanú1 sértettet kétszer is megkísérelte kihallgatni a törvényszék, először 2022. június 7-én, amikor a 68 éves sértett részletes vallomást tett, válaszolt a védői kérdésekre is [117-es jkv. 29-38. oldal], de rosszulléte miatt nem tudta folytatni a nyilatkozatát a szünetet követően. Vallomást tett viszont ugyanekkor a sértett fia, tanú2, aki alátámasztotta id. tanú1 előadását, illetve a nyomozás során általa mondottakat. A 2022. szeptember 15. napján tartott tárgyaláson id. tanú1 sértett folytatta a vallomástételt – pánikbetegsége miatt részben a vádlottak távollétében -, illetve fenntartotta az elébe tárt nyomozati előadását [132-es jkv. 2-12. oldal]. A törvényszék ismertette a vádlottakkal a tanú vallomását. Védői indítványra elrendelte id. tanú1 tanú igazságügyi elmeorvos - és orvos-szakértői vizsgálatát egészségi állapota, tanúzási – tárgyalási részvételi képessége tisztázása végett. A szakértői vélemény tartalma, illetve a szakértők tárgyalási nyilatkozata [275-ös jkv. 2-14. oldal] alapján a sértett további idézésére nem került sor és más módon sem kísérelte meg a törvényszék a tanú kihallgatását

[85] A tanú²¹ VII.r. vádlott képviseletében eljáró védő személyének kizárása [a 17.B.14/2021/148/I. számú, illetve a Győri ítéltábla Bpkf.II.455/2022/3. számú végzés] miatt VI.r. és VII.r. vádlottakra a bizonyítást részben megismételte, majd 2023. április 6. napján tartott tárgyalási napon Terhelt⁵ V.r. és tanú²¹ VII.r. vádlottak is lemondtak a tárgyaláson való részvétel jogáról [198-as jkv. 18-19. oldal].

[86] A további tárgyalási napokon az elsőfokú bíróság a Terhelt¹ I.r. és Terhelt² II.r. vádlottak cselekvőségét érintő valamennyi tanút kihallgatta, illetve felolvasta azok nyomozati vallomását, akiknek a kihallgatását senki nem indítványozta. Ismertette a tanúvallomásokhoz kapcsolódó valamennyi okirati bizonyítékot is. tanú¹³ romániai ügyvéd tanúként történő kihallgatására is sor került, aki részletesen nyilatkozott a SRL¹. illetve Terhelt² II.r. vádlott által a Srl². cég tekintetében kötött és adásvételi szerződésről, továbbá arról, hogy a vételár megfizetésnek elmaradása miatt milyen intézkedések történtek [198-as jkv. 3-15. oldal].

[87] Az elsőfokú bíróság a védekezéshez való jogát a vádlottaknak és védőknek nem gátolta, a tárgyalás rendjének fenntartása, a tanúk kihallgatása körében tett intézkedései helyénvalóak voltak. Nem sértette a védői jogokat, amikor a törvényszék a Be. 180.§ (4) bekezdés a/ és c/ pontja alapján több alkalommal is figyelmeztette az I-II.r. vádlottak védőit, hogy kérdést tegyen fel a tanúknak és ne állításokat fogalmazzon meg, amivel befolyásolja őket.

[88] A bizonyítás eredményeként előterjesztett vádmódosítást [265. számú utóirat] a védelem részére kézbesítette, amelyre reagáltak is. További bizonyítási cselekményekre azért nem került sor, mert az ügyészség a teljes bizonyítási anyagra tekintettel végezte el a vádirati tényállás módosítását.

[89] A törvényszék a bizonyítási eljárást 2024. március 7. és 19. napján tartott tárgyaláson a további releváns nyomozati iratok ismertetésével és a védelmi bizonyítási indítványok elutasítását követően befejezte. Ezt követően, 2024. április 24. napján érkezett tanú³³ ügyvédnek, a vagyoni érdekelt jogi képviselőjének beadványa az ingók kiadása iránt, illetve ahhoz csatolt okiratok, melyek tekintetében a bizonyítást az elsőfokú bíróság nem nyitotta meg.

[90] A 2024. július 5. napi tárgyaláson, amikor a védőbeszédnek elhangzottak, Terhelt³ III.r. vádlott nem jelent meg, ezért – az elkülönítést követően – 2024. július 17-én csak az I-II.r. és IV-VII.r. vádlottak tekintetében hozott ügydöntő határozatot.

[91] Relatív eljárási hibaként az állapítható meg – a fentebb írtak szerint -, hogy a törvényszék számos tárgyalási napot követően „félbeszakította” a tárgyalást, majd azt későbbi időpontban folytatta.

[92] A Be. 518.§ (1) bekezdése szerint a bíróság a megkezdett tárgyalást az ügy befejezéséig lehetőleg nem szakítja meg. Ha az ügy terjedelme miatt vagy egyéb okból szükséges, az egyesbíró vagy a tanács elnöke a megkezdett tárgyalást legfeljebb nyolc napra félbeszakíthatja, a bíróság pedig – bizonyítás céljából, vagy más fontos okból – a tárgyalást elnapolhatja. A (2) bekezdés szerint az (1) bekezdés esetén a tárgyalás folytatásának napját ki kell tűzni, kivéve, ha – az elnapolás okára tekintettel – kétséges, hogy a tárgyalást hat hónapon belül folytatni lehet.

[93] Félbeszakítás a törvény rendelkezéséből következően tehát legfeljebb 8 napra lehetséges, amely határidő többször eltelt a félbeszakított és folytatott tárgyalási napok között. Ez azonban legfeljebb relatív eljárási hibaként értékelhető, mivel hat hónapon belüli napolás esetén ismétlés nélkül folytatható a bizonyítási eljárás. Ezen intézkedésekkel a védelem jogai nem csorbultak.

[94] A fentiek alapján megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság - nagyon aprólékos, minden részletre kiterjedő, a terhelti védekezést is maradéktalanul ellenőrző bizonyítási eljárás során – az ügy ténybeli és jogi megítélését megalapozó bizonyítékokat feltárta.

[95] Nem teszi felderíttlenné a tényállást, hogy az elsőfokú bíróság által elutasította a további bizonyítási indítványokat, ezeket az ítéltábla sem látta szükségesnek a később kifejtendők szerint.

[96] A törvényszék az indokolási kötelezettségét messzemenően teljesítette, amikor az ítélet 22-124. oldalán az I-II.r. vádlottak vallomásait részletesen összevetette egymással (az [595] – [703] bekezdésekben), továbbá a kihallgatott vádlott-társak, a sértettek és más tanúk nyilatkozataival, az okirati bizonyítékokkal, majd a 98-124. oldalon elvégzett értékelő elemzésben magyarázatát adta, hogy Terhelt1 I.r. és Terhelt2 II.r. vádlottak saját cselekvőségükre vonatkozó tagadásával szemben miért az egymás vonatkozásában tett és - számos okirati bizonyítékkal megtámogatott – terhelő nyilatkozatuk, továbbá Terhelt3 III.r., Terhelt4 IV.r., Terhelt5 V.r., Terhelt6 VI.r., illetve tanú21 VII.r. volt vádlott-társak, valamint a sértettek, az egyéb tanúvallomások, az okiratok tartalma és a vagyonvisszaszerzési eljárás, illetve lefoglalás adataira alapította az ítéleti tényállást.

[97] E körben a másodfokú bíróság rámutat, hogy - a Kúria gyakorlatára figyelemmel - az Alkotmánybíróság által rögzített elvek szerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem a szubjektív elvárásaikat is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {3107/2016. (V. 24.) AB határozat indokolás [38] bekezdés; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat indokolás [89] bekezdés}. Az indokolási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolása az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kiterjedjen {3159/2018. (V. 16.) AB határozat indokolás [31] bekezdés, legutóbb 3173/2019. (VII. 10.) AB végzés indokolás [28]-[30] bekezdés}.

[98] Anélkül, hogy a kifejezetten színvonalas bizonyítékértékelést a másodfokú bíróság fölöslegesen megismételné, az alábbiakat emeli ki a védők azon alaptalan felvetésére, miszerint Terhelt1 I.r. és Terhelt2 II.r. vádlott bűnösségét semmilyen bizonyíték nem támasztja alá., továbbá a védelem által részben ismételt előterjesztett bizonyítási indítványokra reagálva az alábbiak állapíthatók meg:

[99] A rendelkezésre álló bizonyítási anyag tükrében nem kifogásolható az elsőfokú bíróság döntése, miszerint nem tartotta szükségesnek Terhelt4 IV.r. vádlott kihallgatásának megkísérlését. Ez nem perjogi hiba, nem sértette a tisztességes eljárás, illetve fegyveregyenlőség elvét és nem is akadályozta a védelmi jogok gyakorlását.

[100] A IV.r. vádlott tárgyaláson való kihallgatásának mellőzése, illetve a szintén sérelmezett tanú1 sértett további meghallgatásának elmaradása nem ütközik semmilyen eljárásjogi alapelvbe, különösen nem a közvetlenség elvébe. Az 1973. évi I. törvény 10.§ (1) bekezdésében írt és az I.r. vádlott védője által felhívott közvetlenség alapelve, mely szerint: „a bíróság - ha e törvény eltérően nem rendelkezik - ügydöntő határozatát a tárgyaláson közvetlenül megvizsgált bizonyítékokra alapítja”, már az 1998. évi XIX. törvényben (régi Be- ben) sem szerepelt, tehát 2000. január 1. napja óta nem hatályos.

[101] Terhelt4 IV.r. vádlott másodfokú eljárásban tanúként való kihallgatására irányuló bizonyítási indítványt az ítéltábla sem találta megalapozottnak. A IV.r. vádlott tanúkénti kihallgatása során is élhet a vallomás megtagadásának jogával a Be. 172.§ (1) bekezdés b/ pont bc/ alpont szerint, így vallomást tenni nem lenne köteles. Amit tudott azt több mint 7 éve tartó büntetőeljárás során már a hatóságok elé tárta.

[102] Terhelt4 IV.r. vádlott – a fentebb írtak szerint – nem ismerte be az előkészítő ülésen a bűnösségét és nem mondott le a tárgyaláshoz való jogáról. A IV.r. vádlott közölte azt is, hogy nem kíván vallomást tenni, továbbá bejelentette, hogy krónikus szívbetege, asztmája, műtéti előjegyzése miatt nem kíván jelen lenni a további tárgyalási napokon [55-ös jkv. 7. oldal]. Az elsőfokú bíróság – az I.r. vádlott védőjének tiltakozása ellenére – a Be. 430.§ (1) és (2) bekezdése alapján hozzájárult a jelenlétről való lemondásához, mivel Terhelt4 IV.r. terhelt a vallomástételt megtagadta, így a vádlott-társakkal való szembesítés lehetősége is megszűnt.

[103] A törvényszék úgy ítélte meg a későbbi tárgyalási szakban is, hogy nem vezetne eredményre a terhel ismételt idézése, a kihallgatásának megkísérlése. Tisztában volt a terhelt nyomozás során tett nyilatkozataival, az egyezségi kísérlettel, illetve azzal, hogy milyen ellentmondások feszülnek Terhelt4 és Terhelt1 I.r., illetve Terhelt2 II.r. vádlottak vallomásai között. A IV.r. vádlott tartott a II.r. vádlottól, mely körülmény más terheltek vonatkozásában is fennállt. Terhelt3 III.r. vádlott vallomása szerint a győri Név3 család1 tagjai, illetve a hozzájuk kapcsolódó és általuk megfélemlített vádlottak; Terhelt4, Terhelt5 és Terhelt6 hamis tartalmú terhelő vallomásokat tettek, mely nyilatkozatok alapján kerültek a testvéreivel együtt a vádlottak padjára, mert valójában a sértettektől származó pénzüsszegeket Név3 családek szereztek meg.

[104] Az elsőfokú bíróság ezen túlmenően ismerte a IV.r. vádlott bűnügyi előéletét, miszerint a vád tárgyává tett bűncselekmények elkövetése idején öt ügyben folyt ellene család miatt büntetőeljárás, melyek azóta jogerős marasztaló ítéletekkel befejeződtek (az ítélet [30] bekezdésben írtak szerint).

[105] A Veszprémi Törvényszék [a Győri Ítéltábla Bf.III.102/2018/29. számú ítéletével 2018. november 21. napján jogerőre emelkedett] 12.B.6/2016/352. számú ítéletének tényállásából az ismert volt, hogy egyrészt a IV.r. terhelt személyiségzavarral és más krónikus betegségekkel küzd, másrészt a jelen ügyből ismert elkövetési magatartás tőle nem idegen. Abban az ügyben a terhelt termékbemutatókon tartott hamis tartalmú előadásokat orvosi segédeszközök értékesítése érdekében. Magát dr. Név5 orvosnak kiadva, fehér köpenyben, fonendoszkóppal a nyakában, a megjelentekkel személyes elbeszélgetéseket folytatott, melynek során a résztvevőket – annak érdekében, hogy a termékeket mindenáron értékesíteni tudja, és így társaival együtt jogtalan haszonra tegyen szert – egészségi állapotukat, a kínált termékek hatásosságát, az adott ügyfél számára való használhatóságát, a termékkel kapcsolatos garancia érvényesíthetőségét, a szerződéstől való elállási jog gyakorolhatóságát, a termékek valós értékét illetően – megtévesztette. Mindez alátámasztja pl. a IV.r. vádlott azon nyilatkozatát, miszerint jó megjelenése és modora miatt őt be lehetett mutatni a sértetteknek minisztériumi osztályvezetőként, álnéven, mely körülmény nagyban segítette az I-II.r. vádlottak által tanúsított megtévesztő magatartás hitelességét.

[106] A fentiek alapján a IV.r. vádlott kihallgatására nem volt szüksége, mivel személyi körülményei és vallomásai rendelkezésre álltak.

[107] Az elsőfokú bíróság Terhelt4 IV.r. vádlott nyomozás során tett vallomásait nagy alaposággal vizsgálta és – a fentiekre is tekintettel - nem azt állapította meg, hogy a terhelt szavahiható, hanem csak azokra a tényekre vonatkozóan fogadta el a nyilatkozatát, amit egyéb bizonyíték is megerősített, illetve logikai úton tényről tényre való következtetéssel alá lehetett támasztani. Ilyen például a híváslista elemzés az ítélet [373] – [382] bekezdéseiben a

2017. július 27., augusztus 1., 21. napjaira, amikor Terhelt1 I.r., Terhelt4 IV.r. vádlottak és tanúl sértett telefonjai Település2-n és környékén, azonos bázisállomásokra jelentkeztek fel.

[108] A II.r. védője tévesen állapította meg, hogy jogszabálysértő a IV.r. vádlott vonatkozásában a Be. 562.§ (1) bekezdés szerint alkalmazott rövidített indokolás. A törvényszék helyesen a Be. 562.§ (5) bekezdés a/ pont alapján járt el, miszerint: ha az ügydöntő határozat több vádlottat érint, az indokolás az (1) bekezdés alapján is írásba foglalható az olyan vádlott tekintetében, akivel szemben az ügydöntő határozat elsőfokon jogerőre emelkedett. Ez azt jelenti, hogy Terhelt4 IV.r. vádlottra nézve a bűnösséget és a büntetés kiszabását nem kellett indokolni. A fellebbezéssel érintett vádlottak vonatkozásában azonban részletesen ismertette és maradéktalanul elemezte a IV.r. vádlott nyilatkozatait az ítélet [137] – [151] bekezdéseiben, majd összevetette az egyéb személyi és okirati bizonyítékokkal.

[109] Az I.r. és II.r. vádlottak védői indítványozták id. tanúl ismételt tanúkénti kihallgatását, mert véleményük szerint ennek elmaradásával is csorbult a védekezés joguk. A fentebb írtak szerint a törvényszék először a vádlottak jelenlétében, majd a vádlottak távollétében hallgatta ki id. tanúlt, de mindkétszer rosszul lett. Ezután a védői indítványoknak is eleget téve a törvényszék a sértett tanú szakértő vizsgálatát rendelte el, majd az orvos- és elmeorvos- szakértőket a 2023. december 12. napján tartott tárgyalási napon részletesen meg is hallgatta [275-ös jkv. 2-14. oldal].

[110] Ez alkalommal a védők nem csak kérdéseiket fogalmazták meg a szakértők felé, de a szakértők kompetenciáját is megkérdőjelezték, illetve a szakmai megállapításaiknak is ellentmondtak. A szakértői vélemény szerint a tanú tárgyaláson való jelenléte miatt az aktuális egészségi állapota okán kialakuló súlyos rohama tragikusan végződhet. Utaltak ebben a körben a szívinfarktusra, az agyvérzésre stb., mint lehetséges következményekre.

[111] Az orvos-szakértő kirendelését az I.r. vádlott védője indítványozta [132-es jkv. 11. oldal], mégis ő kérdőjelezte meg elsőként az általa nem is kért pszichiáter-szakértői kompetenciát. A tanú egészségi állapotának vizsgálatára kirendelt orvos-szakértő akként nyilatkozott, hogy áttekintve az iratokat, látta, miszerint pszichiátriai betegség is szerepel a kórelőzményben. Ezt az orvos-szakértő kompetenciája nem tartalmazza, be kellett vonnia a pszichiáter szakértőt. A bíróság kérdése nem a beszámítási képességre, hanem a sértett egészségi állapotára vonatkozott. Mivel pszichés betegségei voltak, részben elmeorvosi kompetenciába tartozó megállapításokat kellett tenni. Az egészségi állapot és annak megítélése, hogy képes-e részt venni a tanú a tárgyaláson, részben a mentális állapotban volt felmérhető. A pszichológus nem diagnosztizálhat, diagnózist csak az orvos állíthat fel, így a pszichológus bevonása nem volt célszerű, mert ha ő diagnózist állít fel, túlterjeszkedik a kompetenciáján. Az, hogy a védők nem fogadták el a szakértői véleményt, és nem hitték el a szakértők megállapításait, nem teszi hiányossá, aggályossá vagy ellentmondásossá a szakvéleményt a Be. 197.§ (1) bekezdés a/-d/ pontok szerint és nem indokolja annak kiegészítését, illetve más szakértő bevonását.

[112] A szakvéleményben rögzített egészségügyi kockázatot figyelembe véve döntött úgy az elsőfokú bíróság, hogy a tanú idézése és kihallgatása az életét veszélyeztetné, ezért a Be. 170.§ (1) bekezdés c/ pontjában írtakra is figyelemmel a tanú kihallgatásának akadályja volt. Ezt a döntést részletesen meg is indokolta az ítélet [269] bekezdésében.

[113] Megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy nemcsak a védelemhez való jog alapelv, hanem a Be. 2.§ (1) bekezdésben írt emberi méltósághoz való jog is. Eszerint a büntetőeljárársban tiszteletben kell tartani mindenkinek az emberi méltóságát.

[114] tanú1 tanú, amíg tudott, a tárgyaláson vallomást tett, továbbá a nyomozás során az általa elmondottakat a bíróság ismertette, így a sérelmére elkövetett bűncselekményekről szerzett tudomását a tárgyalás anyagává tette. A vallomásaira a vádlottak észrevételeket tettek.

[115] Id. tanú1 tanú vallomását megerősítették tanú2, tanú6, tanú35, tanú5 tanúk, illetve az okiratok és a bankszámlakivonatok, továbbá a telefonos híváslisták adatai. Ily módon a másodfokú bíróság sem látott okot, illetve lehetőséget a tanú kihallgatására.

[116] Terhelt2 II.r. vádlott védője által előterjesztett egyéb bizonyítási indítványok teljesítését a másodfokú bíróság álláspontja szerint szükségtelenek voltak az alábbi indokok alapján:

[117] Mindenekelőtt rögzíti a másodfokú bíróság, hogy a Be. 520. § (1) bekezdés a/ pontja értelmében az ügyészség, a vádlott, illetve a védő a tárgyalás előkészítése után – az (5) – (6) bekezdésben meghatározott jogkövetkezmények nélkül – akkor terjeszthet elő bizonyítási indítványt, ha az indítvány alapjául szolgáló tény vagy bizonyítási eszköz az előkészítő ülést követően keletkezett, vagy arról az indítványozó önhibáján kívül az előkészítő ülést követően szerzett tudomást. A (2) bekezdés kimondja, hogy az (1) bekezdés a/ pontja esetén az indítvány az annak alapjául szolgáló tényről vagy bizonyítási eszközről való tudomásszerzéstől számított tizenöt napon belül terjeszthető elő, egyidejűleg az indítványozó köteles a tudomásszerzés időpontját és az önhiba hiányát valószínűsíteni.

[118] A II.r. vádlott nem valószínűsítette, hogy a fellebbezése indokolásához csatolt befizetési bizonylatokról csak most szerzett tudomást, holott a tanú29 tanú kihallgatására vonatkozó bizonyítási indítványt már az elsőfokú eljárásban is előterjesztette. Ezt a törvényszék 2024. február 12. napján kelt a 291. számú végzésével elutasította, több más bizonyítási indítvánnyal együtt, mert álláspontja szerint az eljárás elhúzódása mellett a tényállás megállapításához nem volt azokra szükség. Az elsőfokú bíróság álláspontjával az ítéltábla is egyetért.

[119] A védői beadványhoz csatolt 2025. március 6. napján kelt nyilatkozatok szerint tanú29 a Srl2. könyvelője volt 2017 nyarán és Terhelt2 II.r. vádlottnak segített intézni Romániában a cég ügyeit. Az az esetleges tény, hogy a nevezett által megjelölt egy-egy napon a II.r. vádlott nem volt Magyarországon, a terhére megállapított bűncselekmények elkövetését - az egyéb bizonyítékokra tekintettel - nem befolyásolja, figyelemmel arra is, hogy 2017. augusztusában a II.r. vádlott már 2 hónapja nem is volt a Srl2. tulajdonosa, mert a cég akkor már Terhelt5 V.r. vádlott tulajdonában volt.

[120] Megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy tanú35 tanú, a SRL1. volt alkalmazottja elmondta a vallomásában, miszerint tanú1 sértett kérésére ő segített Terhelt2 II.r., illetve Terhelt5 V.r. vádlottnak tolmácsként a Srl2. ügyeinek intézésében. Ő egyetlen szóval sem említette, hogy a cég könyvelője, tanú29 kísérgette volna a két terheltet ugyanilyen feladattal. (Lásd: az ítélet [302] bekezdésében részletezve).

[121] A II.r. vádlott által ismételten kihallgatni indítványozott tanú13 tanúkihallgatására már a nyomozás során is sor került, amikor írásbeli tanúvallomást tett - a nyomozóhatóság 2018. augusztus 8. napján kelt megkeresésére - 2019. május 26. napján. Az írásbeli vallomás megtételekor a nyomozóhatóság kioktatta a Be. 173.§ (1) bekezdésében foglaltakra, amely tudatában tett tanúvallomást, és nem hivatkozva semmilyen titoktartási kötelezettségre. (IV/2.

kötet) Ezt a vallomást a bíróság a tárgyaláson ismertette, illetve a bírósági kihallgatásakor ismételten kioktatásra került.

[122] A telekommunikációs eszközzel történt kihallgatásakor a bírósági tárgyaláson részt vett a II.r. vádlott és védője, akik nem kifogásolták a tanú kihallgatását, nem jelezték a titoktartási kötelezettség alóli felmentés hiányát. A tanú Romániában ügyvéd, az ottani szabályok irányadóak a titoktartására, és a tanúnak kell jeleznie, ha olyan kérdést tesznek fel neki, amelyre ügyvédi titoktartás kiterjedne. A Büntetőeljárás Törvény is azt tartalmazza, hogy megtagadhatja a vallomást. A tanú ilyen megtagadási okra nem hivatkozott.

[123] Ezzel szemben a tárgyaláson azt mondta, hogy „Én a személyeket azonosítottam, akik előttem írtak alá. Lehet, hogy még az előttem történt aláírás előtt küldtem el az iratokat Paksi úrnak, de az is lehet, hogy utólag. Baki és Károlyi vádlott aláírása után. A román jogszabályok alapján csak azt kell hitelesítenem, aki előttem ír alá. De az sem kötelező, nem is kötelező nekem ezeket tanúsítani. Mivel ez magánokirat, nem kötelező tanúsítani az okirat aláíróit, még a tartalmat sem. Én tanúsítottam a tartalmat is, mivel én szerkesztettem, illetve a személyazonosságot sem vagyok köteles tanúsítani, mivel a cégbejegyzési folyamat során kap tanúsítást az okirat, ellenjegyzést a cégbírósi eljárásban. Nem kötelező azt sem tanúsítanom, hogy ezen a napon ők jelentek meg. Bejegyzési szám, amit én adtam, azt jelenti, hogy melyik nap volt az ügyvédi nyilvántartás regiszterébe bevezetve.” [198-as jkv. 5. oldal].

[124] A Srl1 és a II.r. vádlott közti adásvételi szerződéskötés körülményeiről ugyanakkor az azon jelen volt tanú6 és tanú5 is részletes vallomást tett, így a tényállás akár tanú13 vallomása nélkül is megállapítható lenne.

[125] A „Megállapodás-elismervény” című irat vonatkozásában nem mondott olyat tanú13 tanú, hogy a tényleges kifizetés a II.r. vádlott részéről megtörtént. Terhelt2 II.r. sem hivatkozott senkinek erre, csak, hogy alá lett írva ez a papír, (ami nem kifizetést jelenti). A tanú1 részére történő kifizetés körülményeiről a II.r. terhelt soha nem nyilatkozott, hogy ez mikor, hogyan, milyen formában zajlott le. Az biztos, hogy a kifizetés 2016. október 4. napján nyilvánvaló nem történt meg. tanú6 emiatt telefonált tanú1nak, aki 60 napos fizetési határidőt szeretett volna, de ezt a román törvények szerint nem lehetett beleírni a szerződésbe.

[126] A tanú1 sértett aláírásával ellátott elismervényt, ami email-en érkezett tanú13 ügyvédhez, nem tudni, milyen körülmények között írták alá a sértettel. Terhelt3 III.r. vádlott vallomása szerint Terhelt2 II.r. vádlott utasította őt, hogy csikarja ki az aláírást valamilyen módon.

[127] A képviselő3 sértett sérelmére okozott kár pontosítására a tárgyszakértő kirendelését a védő már az elsőfokú bíróság eljárásban is kérte. A törvényszék az ítélete [604] bekezdésében maradéktalanul indokolta, hogy miért nincsen erre lehetőség. A sértetthez visszakérült dolgokat (festményeket) volt módja a szakértőnek vizsgálni, de az eltűnt, illetve összetört bútorokra nézve nincsen mód egzakt véleményt adni. A polgári jogi igény meghatározásánál is ezért volt bizonytalan a sértett, mely miatt a törvényszék – a Be. 560.§ (1) bekezdés n/ pontra alapítva, mivel a polgári jogi igény nem tartalmazza az 556.§ (2) bekezdés a/ – c/ pontjában foglaltakat – a kártérítési igényét egyéb törvényes útra utasította.

[128] A képviselő3 ügyében eljáró tanú31 és tanú32 ügyvédek kihallgatásának elvetését a törvényszék szintén indokolta az ítélet [744] bekezdésében, mely helyes érveléshez a táblabíróság hozzáteszi, hogy tanú32 ügyvéd meghatalmazott védőként járt el jelen büntetőeljárás korábbi szakaszában Terhelt2 II.r. vádlott képviseletében, tehát tanúként való kihallgatása törvényben kizárt.

[129] A Terhelt2 II.r. vádlott egészségi állapotára vonatkozó bizonyítási indítvány is alaptalan, mert az, hogy a szabadságvesztés büntetést hogyan viseli, végrehajtási kérdés.

[130] Az ún. „győri vonal” szereplői közül kizárólag Terhelt6 VI.r. terhelt ellen emelt vádat az ügyészség. Id. tanú20t, ifj. tanú20t és tanú19t megkísérelte kihallgatni tanúként az elsőfokú bíróság. Id. tanú20, aki ellen a nyomozást megszüntették, illetve ifj. tanú20 megtagadták a vallomástételt, a nyomozás során írásban tett vallomásaikat a törvényszék felolvasta, de azok érdemi információt az I-II.r. vádlottak tekintetében nem tartalmaztak. Terhelt6 VI.r. vádlott felesége, tanú19 a tárgyaláson a vallomástételt szintén megtagadta. A felolvasott nyomozati tanúvallomását az elsőfokú bíróság értékelte. További bizonyítás ebben a körben nem lehetséges.

[131] A védőknek az I-II.r. vádlottak bűnössége; a bűnkapcsolatok hiánya, a bűnszövetség mellőzése körében felhozott indokolása nem foghatott helyt a következők miatt:

[132] Terhelt1 I.r. vádlott – az utolsó szó jogán tett nyilatkozatával ellentétben – tulajdonképpen semmit nem ismert be a terhére a vád tárgyává tett bűncselekményekből. Írásbeli vallomásában csupán részesként érezte magát bűnösnek tanú16 sértett tévedésben tartásában, illetve abban, hogy sem neki, sem tanú1 sértettnek nem teljesítette a vállalásait, vagyis az általa ígért társaságok nem kerültek megalapításra, így azok még elvileg sem tudtak oktatási célú pályázatokat benyújtani.

[133] A védő által kifogásolt megállapítást, miszerint Terhelt1 I.r. vádlottnak semmi köze nincsen a Kft-cégek részére történt átutalásokhoz, így a Kft1-nek és tanú16 sértettnek való károkozashoz, a sértett következetes vallomása cáfolta. Ezt az elsőfokú bíróság az ítéletében részletesen kifejtette a [664] - [665] bekezdéseiben.

[134] tanú16 tanú a tárgyaláson is egyértelműen nyilatkozott arra nézve, hogy a hátrányos helyzetű romák foglalkoztatására szolgáló pályázatok megbeszélésében Terhelt2 II.r. vádlott mellett Terhelt1 I.r. vádlott is aktívan részt vett. Az első konzorcium meg is alakult, ráadásul volt egy olyan pályázat, hogy a megalakult kft-k pályázhattak különböző pénzekre, de ezeknek a részleteit nem ismertem. Ezt neki Terhelt2 mondta, de ő utána is nézett, és tényleg volt ilyen. Kettő konzorciumról volt szó, de csak egy alakult meg. Két különböző pályázatról lett volna szó, és mindkét konzorciumot a tanú cége vezette volna. A két pályázat más-más területre szólt.

[135] Az első konzorciumba tartozó kft-k létrehozását az I-II.r. vádlottak nagyon sürgették, ezért a tanú a kft-ék alapításának az alaptőkéhez szükséges összegét, 12,8 millió forintot átutalta, 12 millió forintról pedig kölcsönszerződést kapott. Ő úgy tudta, hogy tanú34 Terhelt1 rokona, legalábbis neki azt mondták a vádlottak. Az átutalásról készült iratot és a négy kft kölcsönszerződését a tanú a bíróságnak bemutatta és csatolta a jegyzőkönyvhöz. Az irat 12,4, millió forint átutalásáról szól, 2015. december 22. napján, a Szám5 számlaszámra, kamatmentes kölcsön címen, a közlemény rovatban tanú34 (Terhelt1 rokona) nevének feltüntetésével [132/T/1. számú utóirat].

A 40 millió forint utalása a Terhelt1-nal való második találkozásukkor merült fel, amit azért kellett letétbe helyezni biztosítékként, hogy a cégek, akik részt vesznek a pályázatban, nem fognak eltűnni, ha megkapták a finanszírozást. Ennek a 40 milliónak nem volt része a korábban említett 12,4 millió forint, de mind a két összeg a Kft1-é volt. Az újabb utalás indokaként Terhelt1 I.r. vádlott hozta fel, hogy három konzorciumi tagnak olyan tartozásai

voltak, amelyek miatt azt a 12 milliót, amit utalt már a tanú nekik, a NAV azonnal levette a számlájukról.

[136] A tanú elmondta, hogy második konzorcium is az I-II.r. vádlottak ötlete volt. Menetközben jött Terhelt2nak ez az ötlete, aki erőltette Terhelt1nál, hogy intézze el, miszerint egy másik konzorciumot is működtessenek. Terhelt1 nem szólt akkor semmit, de később mondta, hogy mehet a másik is.

[137] Az egyértelmű volt a tanú számára, hogy kapcsolatai Terhelt1nak voltak, lehetett érezni, hogy ő az, aki a pályázatra vonatkozó tárgyalásokat lebonyolítja. Végig úgy érezte a tanú, hogy ő az elnök, viszont vele a kapcsolatot Terhelt2 tartotta. A tanú 2016 márciusában találkozott Terhelt1nal, amikor arról volt szó, hogy a szerződéseket alá lehet írni. Ő mondta azt is, hogy „stop van”, felfüggesztették a szerződések aláírását, valószínűleg politikai megfontolások is voltak mögötte.

[138] A tanú elmondta, hogy a két pályázattal kapcsolatban ő Terhelt1nal és Terhelt2val egyaránt beszélt, és a Kft1. számlájáról 135 millió forintot utalt át a projektre, ezen kívül még 5 millió forintot „Marcinak”, aki Terhelt4 IV.r. vádlott volt és Terhelt1 I.r. vádlott mutatta be a tanúnak.

[139] A tanú azt is megjegyezte, hogy az I.r. vádlottnak az adott időszakban 7 vagy 8 különböző telefonszáma volt és mindig jelezte, amikor új számot kezdett használni [132-es jkv. 16-22. oldal]. Ez a tény egyértelműen a konspirációra, a bűncselekmény sorozat miatti lebukás elkerülésére, elodázására irányuló tudatos törekvésre utal.

[140] A bűnösségét minden tényállási pontban következetesen tagadó Terhelt2 II.r. vádlott önálló és társas cselekvőségére; Terhelt1 I.r. vádlottal és a „strómanjaikkal” való rendszeres, szervezett együttműködésre, a „győri vonallal” való kapcsolatra, ezen belül Terhelt4 IV.r. vádlott szerepének ismeretére – a védő állításaival ellentétben – számos egyéb bizonyíték áll rendelkezésre, nemcsak a IV.r. vádlott és id. tanú1 tanú vallomása.

[141] Megjegyzi itt a másodfokú bíróság, hogy tévesen kifogásolta a védő az I. tényállási pontban, képviselő3 sérelmére elkövetett csalás vonatkozásában a bünszövetség kimondását, mivel ez az ítéleti minősítésben nem szerepel. A tényállásban egyértelműen rögzítette a törvényszék, hogy ezt a bűncselekmény Terhelt2 II.r. vádlott egyedül valósította meg.

[142] tanú16 sértett – a fent írtak szerint - a két fivér között ugyanazt az együttműködési módszert írja le, mint id. tanú1. képviselő3 aggálytalan tanúvallomásában részletesen beszámolt Terhelt2 II.r. vádlott hamis ígéreteiről, halogatásáról, kifogásairól, fenyegetődzéséről, melyekkel őt megtévesztette és megkárosította. Az elkövetési mód sok hasonlóságot mutat a másik két sértett vonatkozásában kifejtett magatartással, továbbá az erőszakos presszióra való hajlam több vádlott és tanú vallomásával.

[143] Terhelt5 V.r. vádlott vallomása szerint Terhelt2 II.r. vádlott kérésére színleg vállalta el a Srl2. ügyvezetői tisztségét, de valójában mindvégig a II.r. vádlott intézte a cégügyeket.

[144] tanú21 VII.r. vádlott vallomása szerint a Kft Consult 2015 Kft. névleges vezetésére és az odaérkezett kicsalt pénzek felvételére-átadására vette rá Terhelt2 II.r. vádlott. A nyomozás során arra is rávette, hogy Terhelt1 I.r. vádlottat terhelje be a vallomásával, mely körülményt a bírói szakban tett írásbeli nyilatkozatában feltárt.

[145] Terhelt6 VI.r. vádlott, aki a győri Név3 család1hoz tartozott, ismerte mindhárom Név6-testvért, tudta, hogy együtt intézik az ügyeiket, akkor is, ha a 2017. augusztus 17-i pénzosztásnál személyesen nem volt jelen a II.r. vádlott, mert éppen hazafelé tartott Spanyolországból repülővel. Azért nagyon beszédes az ő szerepére nézve az a tény, amit a

híváslista-elemzés alapján lehetett rögzíteni az ítélet [373] – [377] bekezdéseiben, miszerint a 12 óra 17 perckor történt landolás után telefonon beszélt tanú1 sértettel, Terhelt5 V.r. vádlottal, képviselő3 sértettel, az Kft3.-vel és Név7vel, aki más ügyben bűntársa volt és jelen eljárásban a II.r. vádlottól lefoglalt ékszerek tulajdonosaként lett megnevezve.

[146] Terhelt2 2017. augusztus 17. napi hívásaival felváltva Terhelt1 I.r. és Terhelt4 IV.r. vádlott is többször beszéltek tanú1nal, továbbá az I.r. vádlott Terhelt3 III.r. vádlottal, aki a testvéreivel együtt mozgott, de a győri vonallal is megteremtette a kapcsolatokat, illetve 40 millió forinttal részesült – a vád szerint – a tanú1 sértettől kicsalt pénzből.

[147] Azt a tényt sem vitatta senki, miszerint tanú1 sértett 2017. augusztus 8., 14. és 17. napjain 122.200.000 forintot utalt Terhelt6 VI.r. vádlott fiának számlájára, Terhelt1 I.r. vádlott kérésére, mely összeg egy része a győri Név3 család1hoz került. Ebben a vonatkozásban született nyomozás megszüntető határozat az I-II.r. vádlottak büntetőjogi felelősségét nem érinti.

[148] Terhelt2 II.r. vádlott a győri szállal és Terhelt4 IV.r. vádlottal fennállt bűnkapcsolatainak elemzésére nagy gondot fordított az elsőfokú bíróság az ítélet [673] – [685] bekezdéseiben. E körben Terhelt3 III.r. vádlott, tanú14 tanú nyilatkozatai emelendők ki, akik egyértelműen vallották, miszerint Terhelt2 II.r. vádlott is kapcsolatba került a gyülekezeten keresztül a győri Név3 család1 tagjaival. Terhelt3 és Terhelt4 IV.r. vádlott egyaránt említették, hogy Terhelt2 II.r. vádlott egy Audi típusú, fekete színű személygépkocsival járt, amely ifj. Terhelt2 nevén volt a vagyonvisszaszerzési adatok szerint. tanú1 sértett vallomásából megállapítható, hogy a II.r. vádlott is hivatkozott az EMMI-ben dolgozó „emberére”, aki nem lehetett más, csakis Terhelt4 IV.r., - a ténylegesen ott alkalmazásban lévő személyre utaló - Név8 álnéven. Terhelt2 II.r. vádlott pontosan azért nem érdeklődött a minisztériumban a folyamatban lévő pályázatok állapotáról és hagyta ezt a feladatot Terhelt1 I.r. vádlottra, mert nagyon jól tudta, hogy ott valójában senki nincsen, aki az ügyeiket intézné.

[149] tanú14 tanú elmondta, hogy szerinte Terhelt3 III.r. vádlott nagyon befolyásolható, csinálja, amit a testvérei Terhelt1 I.r. és Terhelt2 II.r. vádlott mondanak neki, akik irányítják. Terhelt3 III.r. vádlott ezt a kijelentést nem cáfolta meg. A tanú úgy tudta, hogy a Név6-testvérek között a tanú1tól kicsalt pénzek elosztása miatt romlott meg a kapcsolat, és ettől kezdve egymásra terelték a bűncselekményekért való felelősséget. Ezt utóbbi körülményt az I. és II.r. vádlottak maguk, továbbá Terhelt3 III.r. vádlott és tanú1 sértett is megerősítették a vallomásaikban.

[150] Jellemző volt az egész eljárás során, hogy az I-II.r. terheltek egymás és a vádlott-társak felelősségét emelték ki, saját cselekvőségüket pedig kisebbíteni igyekeztek, magukat áldozatként feltüntetve, megfenyegetettségre és félelemre hivatkozva, melyek háttérében családi-üzleti vita, illetve Terhelt2 II.r. vádlott erőszakos magatartása, továbbá a győri Név3 család befolyásolási törekvései jelentek meg indokként.

[151] A következő tények, amikről ugyan sem a védők, sem a vádlottak nem tettek említést, de nagyon lényeges bizonyítékok voltak az I-II.r. vádlottak büntetőjogi felelősségének megállapításakor:

[152] Először is: a sértettek – tanú16 és id. tanú1 – egybehangzóan állították, hogy egyikük sem tudott az I-II.r. vádlottak testvéri kapcsolatáról.

[153] Másodszor: a sértetteknek ígért pályázatokat az I-II.r. vádlottak soha nem nyújtották be. Az EMMI-ben semmilyen kapcsolatuk nem volt és meg sem kísérelték megvalósítani a sértetteknek felvázolt projekteket.

[154] Harmadszor: a sértettek által a vádlottaknak, illetve strómanjaiknak való pénz utalásokat, kifizetéseket okirati bizonyítékok támasztják alá. Az I-II.r. vádlottak és családtagjaik adott időszakra vonatkozó adóbevallásai szerint legális jövedelemből nem tehettek szert azokra a jelentős vagyontárgyakra, amik a birtokukban voltak, illetőleg lefoglalásra, zár alá vételre kerültek. Soha egyik terhelt sem nyilatkozott arra vonatkozóan, hogy ezek az ingatlanok, gépjárművek, ékszerek, egyéb értéktárgyak milyen jövedelemből kerültek általuk megszerzésre.

[155] Terhelt1 I.r. vádlott vagyoni-jövedelmi hátterének vizsgálata nem igazolta azokat a körülményeket, amelyek között a családjával élt. A ténylegesen általuk használt ingatlanok és gépjárművek tekintetében tanú14 és élettársa, tanú15 tanúk tettek részletes vallomást [132-es jkv. 36-43. oldal].

[156] tanú14 tanú vallomása szerint – általa az Név9 Egyházából ismert - Terhelt3 III.r. vádlottal került először kapcsolatba, majd rajta keresztül Terhelt2 II.r. és Terhelt1 I.r. vádlottal, akivel közelebbi barátság is kialakult.

[157] A tanú 2016-tól kezdve a Terhelt1 I.r. vádlottal tervezett közös vállalkozásra tekintettel, tanú15 élettársával együtt több ingatlant és felső kategóriás gépjárművet is a „nevére vett” színlelt szerződéssel, mely ingatlanokat az I.r. vádlott és családja, illetőleg egy VW Passat személygépkocsit ifj. Terhelt1, az I.r. vádlott egyik fia használtak.

[158] Terhelt3 III.r. vádlott két járműve; egy fehér BMW és egy Audi Q 7-es vonatkozásában kérte meg a tanút, hogy színleg vásárolja meg a számára. Mind a két autó tanú14 nevéen volt, de az adásvételkor ő nem volt jelen. Nem kapott ezért semmilyen ellenszolgáltatást, neki Terhelt3 azt mondta ezzel kapcsolatban, hogy tartozásai voltak, emiatt lefoglalásra kerülhetnek az autók, ezért előnyösebb, ha az ő nevére kerülnek. Az autókat Terhelt3 III.r. vádlott választotta ki, ő is fizette ki és a tanú az Audi Q 7-es adásvételi szerződését sem írta alá.

[159] Terhelt2 II.r. vádlottnak hivatalosan nem volt gépjármű a tulajdonában. Három csókakői zárkert, illetőleg a cím65 szám alatti ház, meg két település3-i ingatlan tulajdonosa volt, a jelen ítélettel elbírált cselekménysorozatot megelőző szerzési időpontokkal. A gépjármű-nyilvántartó adatai szerint az Audi Q7 személygépjármű, melynek alvázszáma szám6, eredeti rendszám rendszám1, ifj. Terhelt2 nevére került 2013-ban, a tulajdon jogának megszűnése 2015. október 29-e. Az Audi A6 típusú rendszám2 frsz-ú gépkocsi szintén ifj. Terhelt2 nevéen volt 2016. december 15-től 2017. február 20-ig. Az rendszám3 frsz-ú BMV gépjármű szintén ifj. Terhelt2 nevéen volt 2015. április 16-tól 2015. október 21-ig. Az rendszám4 frsz-ú Audi A6 gépjármű ifj. Terhelt2 nevéen 2015. október 16-tól 2016. április 27-ig. Ezeket az autókat valószínűleg nem egy 1994. augusztusi születésű fiatalember vásárolta meg magának a saját jövedelméből.

[160] Az ítélet 94-96. oldalán felsorolt, Terhelt2 II.r. vádlottól 2019. június 12. napján lefoglalt 17.742.776.- forint értékű ékszerek, karórák, festmények eredetére, továbbá a 397.520 € és 13.200.000 forint készpénz származására a II.r. terhelt nem nyilatkozott. Az ékszerek és készpénz eredetére nézve ifj. Terhelt2, Név7 és Név10 vagyoni érdekeltek tettek írásbeli nyilatkozatot, illetve a jogi képviselőjük nyújtott be a vagyoni igényt [17.B.14/2021/304. számú utóirat], melyre az elsőfokú bíróság bizonyítást már nem folytatott le.

[161] Az a tény, hogy a bűncselekmények elkövetése időszakában, illetve már azt megelőzően is – a csalások miatt már korábban büntetett - I-II.r. vádlottak nevére semmilyen ténylegesen általuk birtokolt vagyontárgy nem került, azt a következtetést eredményezi, hogy a bűncselekményi eredetet kívánták ilyen módon leplezni, illetve a büntetőjogi felelősségre vonás esetére a vagyontárgyak elvonását akarták elkerülni. Saját és családjuk gazdagodása tükrözi a haszonszerzési célzatot, illetve megalapozza az üzletszerűség megállapítását.

[162] A kifejtettek szerint az elsőfokú bíróság a törvényesen beszerzett bizonyítékok logikus és teljes körű értékelésével – a védelem állításaival ellentétben - megalapozott tényállást állapított meg.

[163] A védelmi jogorvoslatok valójában a bizonyítékok felülmérlegelését célozzák, ami a fellebbezési szakban kizárt, mert ha a tényállás megalapozott, még a felmentő határozat érdekében sem lehet eltérő tényállást megállapítani, pusztán a bizonyítékok eltérő értékelésével [BJD7761. 8377., Kúria Hkf.1.1 86/2021/12.].

[164] A Be. 593.§ (1) bekezdés a/ pontja szerint, az iratok tartalma alapján, csupán az alábbi helyesbítéseket kell tenni:

[165] Az I. tényállási pont [60] bekezdése kiegészítendő azzal, hogy a képviselőnek okozott, meg nem térült kár összege 5-50 millió forint közötti, közelebbről meg nem állapítható összeg.

[166] A II. tényállási pontban a kronológiai sorrendnek megfelelően a [63] bekezdés után a [65] bekezdés következik, ezután pedig a [64] bekezdés, mivel a 2015. december 22. napján, a Kft1-től történt pénzáttalálás időben megelőzi a 2016. január 12., 19. és 20. napján történt áttalálást és készpénzfelvételt.

[167] A [77] bekezdés azzal egészítendő ki, hogy tanú16 sértett az 5 millió forintot 2017. augusztus 3. napján adta át a Terhelt1 I.r. vádlott társaságában jelen lévő Terhelt4 IV.r. vádlottnak.

[168] A [85] bekezdésben rögzíteni kell, hogy tanú6 a Srl2. adásvételi szerződésének aláírását megtagadta, mert abban az szerepelt, hogy a vételár már kiegyenlítésre került, holott az a Srl1. számlájára a pénzösszeg nem érkezett meg. Ezt követően hívta fel telefonon tanú1t, aki azt kérte, hogy 60 napos fizetési határidő kerüljön be a szerződésbe. tanú13 tájékoztatást adott ekkor arról, hogy ez nem lehetséges, ami után tanú1 arra utasította tanú6ot, hogy az eredeti formában írja alá a szerződést.

[169] A [87] bekezdésben fel kell tüntetni, hogy 2016. október 4. napján 1 Euró 307,83 Ft-ot ért az MNB deviza középárfolyama szerint.

[170] A [115] bekezdést annyiban kell kiegészíteni, hogy Terhelt2 II.r. vádlott tanú1 sértettnek 304.000.000 Ft, míg a SRL1. gazdasági társaságnak 308.957.128 Ft kárt okozott.

[171] Az így kiegészített és pontosított tényállás immár teljesen megalapozott és a Be. 593.§ (3) bekezdése szerint a másodfokú elbírálás során is irányadó volt.

[172] A helyes tényállásból a törvényszék okszerűen következtetett az I-II.r. vádlottak bűnösségére, és a terhűkre megállapított bűncselekménye minősítése is túlnyomó részben megfelel az anyagi jog szabályainak.

[173] Az ügyész helyesen mutatott rá az átiratában, miszerint a tanú1 érdekkörében Terhelt2 II.r. vádlott tevékenységével megvalósult cselekménysorozat nemcsak egy magánszemélyt károsított meg, hanem egy gazdasági társaságot is, illetve az elkövetői kör és mód sem azonos. Ezért az 1 rb, társtettesként, folytatólagosan elkövetett, a Btk. 373.§ (1) bekezdésébe ütköző és a (6) bekezdés a/ pontja szerint minősülő csalás büntette helyett két bűncselekményt kell minősíteni.

[174] A III/1. tényállási pontban írt bűncselekmény sértettje nem tanú1, hanem a SRL1., mivel a vételár meg nem fizetésével a társaságnak okozott kárt II.r. vádlott. tanú1 sértett a magánvagyonából térítette meg a társaságot ért kárt, de ettől nem vált e bűncselekmény sértettjévé. E bűncselekmény egyedüli elkövetője Terhelt2 II.r. vádlott. E deliktum helyes minősítése különösen nagy kárt okozó, üzletszerűen elkövetett csalás büntette [Btk. 373.§ (1) bekezdés (2) bekezdés b/ pont bc/ alpontja és (6) bekezdés b/ pont].

[175] Terhelt2 II.r. vádlott tanú1 sérelmére a tényállás III/3., 4. és 6. pontjaiban körülírt cselekményrészeket részben Terhelt1 I.r. és Terhelt4 IV.r. vádlottal (III/3. és 6. pont), részben egyedül (III/4. pont) valósította meg. A bűncselekmény helyes minősítése 1 rb, folytatólagosan, társtettesként, bünszövetségben és üzletszerűen elkövetett, különösen nagy kárt okozó csalás büntette [Btk. 373.§ (1) bekezdés, (2) bekezdés b/ pont ba/ és bc/ alpont és (6) bekezdés b/ pont].

[176] Az időbeli hatály vizsgálata körében indokoltan vette alapul az elkövetéskor hatályos Btk. szabályait.

[177] A minősítésben megjelenített bűncselekmények törvényi tényállási elemei – beleértve a bünszövetségben és üzletszerűen történő elkövetést – rögzítve vannak az ítéleti tényállásban.

[178] A csalás tényállásszerűsége szempontjából (alanyi oldalon) annak van jelentősége, hogy az elkövetőnek kezdettől fogva, azaz az adott ügylet létrejöttékor sem volt szándékában az abból következő teljesítés megtétele, mely jelen ügyben az ígért pályázatok realizálása volt. Csalás esetén ez a meglévő akarat az, amivel a megtévesztés létrejön, aminek következtében a sértett tévedésben lévén, úgy rendelkezik a vagyonáról, ahogy azt egyébként nem tette volna [BH2021.251.].

[179] A csalás elkövetése többszörös okozatosságot feltételez: tipikusan akként valósul meg, hogy a tettes a tévedésbe ejtő magatartásával a passzív alannál akarati hibát idéz elő, aki ennek következményeként tesz olyan jognyilatkozatot, amelyet egyébként nem tenne, a jognyilatkozat következtében pedig akár ő maga, akár más személy károsodik [BH2014.69.].

[180] A sértettek maguk eszközölték a kifizetéseket a vádlottaknak, illetve a strómanjaiknak, melyre a milliárdos haszonnal kecsegtető állami pályázatok megnyerésének hamis ígéretével vették rá őket Terhelt1 I.r. és Terhelt2 II.r. vádlottak.

[181] A jogtalan haszonszerzés a csalás bűncselekményének a célzata, nem pedig az eredménye. Megállapítható ezért a csalás a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén akkor is, ha ez a haszon részben vagy egészben elmarad [BH2020.231.]. Nincsen tehát jelentősége, hogy a sértettek utalásait követően, illetőleg a készpénzáadásoknál az I.r. vagy

II.r. vádlott ténylegesen jelen volt-e, illetőleg kapott-e az adott összegből. A vagyonosodásukat tekintve nyilvánvalóan náluk landolt a közel 1 milliárd forint legnagyobb része, de minden, más személynek juttatott összegért is ők felelnek (Terhelt4 IV.r. elítélt mellett), mert az ő megtévesztő magatartásuk eredménye volt minden kifizetés.

[182] A bünszövetség megállapítását az elsőfokú bíróság az ítélet [718] – [722] bekezdéseiben kimerítően megindokolta. Az I-II.r. vádlottak irányításával, meghatározott szerepek szerint működött a vádlotti kör, kiegészülve az általuk bevont személyekkel, akik színleg elvállalták a különböző – a megtévesztés részeként alapított fiktív - gazdasági társaságok vezetői tisztségét, fogadták az utalásokat, a felvett összegeket a megbízóiknak visszaadták, illetve a terhelték által a bűncselekményekből származó vagyontárgyakat a nevükre vették.

[183] A bűnösségi körülményeket az elsőfokú bíróság nagyrészt helyesen vette számba. A súlyosító körülmények közé tartozik, hogy Terhelt1 I.r. vádlott a társadalmi megbízatását felhasználva, azzal messzemenően visszaélve követte el a terhére rótt bűncselekményeket. Mindkét vádlottra nézve terhelő a kirívóan magas összegű kár, amely a minősítést megalapozó határt többszörösen haladja meg.

[184] Enyhítő körülményként, de kisebb súllyal esik latba az elsőfokú ítélet kihirdetésétől eltelt idő és a sértetti közrehatás, amely abban manifesztálódik, hogy a sértettek a vagyonkezelői kötelezettségükkel élve, a saját gazdasági társaságaikat is megkárosították.

[185] A csalásért már büntetett I.r. vádlott tekintetében a 10 éves középértéktől lefelé eltérő, illetve a sorozatos csalások miatt többszörösen büntetett előéletű II.r. vádlottal szemben a középértékben - a bűnösségi körülmények, illetve a belső arányosság figyelembevételével – meghatározott tartamú szabadságvesztés büntetések a Btk. 79.§-ában foglalt büntetési céloknak megfelelnek, de a társadalom védelme érdekében feltétlenül szükségesek is, melyek enyhítése szóba sem jöhet.

[186] Az elsőfokú bíróság által a Btk. 61.§ (1) bekezdése és 62.§ (1) bekezdése alapján helyesen alkalmazott közügyektől eltiltás mellékbüntetés a szabadságvesztés büntetésekkel arányos és indokolt az I-II.r. terhelték előélete, a magatartásuk gátlástalan, erkölcsileg mélyen elítélendő jellege miatt.

[187] Az elsőfokú bíróság Terhelt1 I.r. és Terhelt2 II.r. vádlottak vonatkozásában a Btk. 74.§ (1) bekezdés a/ és d/ pontja, illetve (2) bekezdése alkalmazásával törvényesen rendelt el vagyonelkobzást a bűncselekményekből származó, általuk megszerzett összegek erejéig.

[188] A vagyonelkobzás célja, hogy a bűncselekmény elkövetése útján szerzett vagyont vonja el. A Btk. 74.§ (1) bekezdés a/ pontja értelmében vagyonelkobzást kell elrendelni arra a bűncselekmény elkövetéséből eredő vagyont, amelyet az elkövető a bűncselekmény elkövetése során vagy azzal összefüggésben szerzett. A d/ pont szerint arra vagyont is, amely a bűncselekmény elkövetéséből eredő, a bűncselekmény elkövetése során vagy azzal összefüggésben szerzett vagyon helyébe lépett. A (2) bekezdés értelmében vagyonelkobzást el kell rendelni arra a bűncselekmény elkövetéséből eredő, a bűncselekmény elkövetése során vagy azzal összefüggésben szerzett vagyont is, amellyel más gazdagodott.

[189] A törvényszék helyesen járt el, amikor a tanú16 által a saját és a Kft1. nevében szabályszerűen előterjesztett polgári jogi igényeket érdemben elbírált és ezek egyetemleges megfizetésére kötelezte Terhelt1 I.r. és Terhelt2 II.r. vádlottakat. A kötelezés módja azonban pontosítást igényel.

[190] A Kft1. nevében tanú16 a bíróság előtt [132. jkv. 223. oldal] úgy nyilatkozott, hogy kamatot nem kér, azt csak a magánszemélyként kért 5 millió Ft után igényelte. Ezért a Kft1-t megillető kártérítéshez kapcsolódó kamatfizetésről szóló rendelkezést az ítéltábla mellőzte.

[191] A tanú16 magánfelet megillető 5 millió Ft. után a kamatot 2017. augusztus 3. napjától kell megfizetni, amikor átadta ezt az összeget.

[192] képviselő és id. tanú1 polgári jogi igényéről érdemben való döntést a Be. 560.§ (4) bekezdésének rendelkezése zárja ki, amely szerint a polgári jogi igény érvényesítését egyéb törvényes útra kell utasítani akkor is, ha az (1) bekezdésben meghatározott okok a polgári jogi igénynek csak valamely részét érintik. Miután a két sértett polgári jogi igénye teljes mértékben nem bírálható el, azt helyesen utasította egyéb törvényes útra a törvényszék.

[193] Az elsőfokú bíróság az I-II.r. vagyonekobzások fedezetére a Be. 323.§ (1) bekezdése szerint visszatartotta az I-II.r. vádlottaktól lefoglalt, névleg más személyek tulajdonát képező gépjárműveket, illetve különböző devizanemekben lévő pénzüsszegeket, karórákat, ékszereket, melyeket a bíróság letétként vagy bűnjelként kezel.

[194] A másodfokú bíróság ezt a rendelkezést akként módosította, hogy az I-II.r. vádlottak lefoglalt vagyontárgyakat elsődlegesen a megítélt polgári jogi igények biztosítására tartotta vissza a Be. 323.§ (2) bekezdés alapján, hiszen az adhéziós eljárás célja elsődlegesen a reparáció; a sértett kárának megtérítése, amely a fedezetül szolgáló vagyontárgyak teljes elvonása estén nem hajtható végre.

[195] Felhívja a másodfokú bíróság a magánfél figyelmét arra, hogy a Be. 323.§ (3) bekezdése értelmében a polgári jogi igény biztosítását szolgáló visszatartást meg kell szüntetni, ha a magánfél a megállapított teljesítési határidő lejártától számított két hónapon belül nem kért végrehajtást.

[196] A táblabíróság már utalt jelen ítéletben arra, hogy a Terhelt2 II.r. vádlottól lefoglalt értéktárgyak és készpénz tekintetében a vagyon érdekeltek képviselője által, már az elsőfokú bíróság bizonyítási eljárásának befejezése után előterjesztett ingókiadási igényét jelen eljárás keretei között nem lehet érdemben elbírálni, mivel abban felsorolt állításokra lehet, hogy további bizonyítást kellene felvenni. A Székesfehérvári Törvényszék a Be. 671.§ 12. pontjában szabályozott egyszerűsített felülvizsgálat keretében dönthet a vagyoni érdekeltek kérelméről.

[197] Az ítélet egyéb rendelkezései törvényesek.

[198] A fentiekben kifejtettek alapján az ítéltábla a Székesfehérvári Törvényszék 2024. július 17. napján kihirdetett 17.B.30/2024/2. számú ítéletét Terhelt1 I.r. és Terhelt2 II.r. vádlott vonatkozásában a Be. 606.§ (1) bekezdése alapján a rendelkező részben írt módon megváltoztatta, egyebekben a Be. 605.§ (1) bekezdése szerint helybenhagyta a fejrészben szereplő tárgyalási napok és a I.r. vádlott személyi adatainak Be. 561.§ (1) bekezdése, illetve (2) bekezdés b/ pontja alkalmazásával.

Győr, 2025. március 19.

dr. Széplaki László sk.
a tanács elnöke

dr. Vajda Edit sk.
előadó bíró

dr. Varga Gábor sk.
bíró

Z á r a d é k :

Ez az ítélet és a Székesfehérvári Törvényszék 2024. július 17. napján kihirdetett
17.B.30/2024/2. számú ítéletének, Terhelt1 I.r. és Terhelt2 II.r. vádlottat érintő meg nem
változtatott része a mai napon jogerőre emelkedett.

Győr, 2025. március 19.

Dr. Széplaki László sk.
a tanács elnöke